

hamarregionen 24

NÆRINGSLIVSMAGASIN • UTGAVE 1/2019

MØTEPlass
FOR SMARTE
LØSNINGER

hamar
regionen

VEIER	
FV 24	Kongsvinger - Sverige - Baldern
RV 3	Elverum - Østerdalen - Trondheim
E6 N	Hamar - Lillehammer - Gudbrandsdalen - Møre/Romsdal
E6 S	Gardermoen - Oslo

Våre næringsarealer langs E6 er svært attraktive med kort vei til Gardermoen og resten av verden.

Plasseringen er også sentral i Innlandet med lett tilgang til så vel Østerdalen og Elverum samt Mjøsregionen.

AVSTANDER

Gardermoen	45 min
Oslo	65 min
Hamar	10 min
Elverum	25 min
Kongsvinger	65 min

Spørsmål om næringstomter eller etablering i Stange?

Næringssjef Erik Habberstad
erik.habberstad@stange.kommune.no
Mob 41518697

Ånestad – attraktivt næringsområde langs ny Rv3, raskeste vei mellom Oslo og Trondheim.

Ånestad næringsområde i Løten ligger sentralt inntil Rv3 hvor ny firefelts veg står klar november 2020. Området er regulert for handel og plasskrevende industri. Konkurransedyktige priser.

Spørsmål om næringstomter eller etablering i Løten?

Kontakt næringsansvarlig Berte S. Helgestad på telefon 99 512 512, berte@hamarregionen.net

Løten kommune

LEDER

MØTEPlass FOR SMARTE LØSNINGER

Hva kjennetegner gode møteplasser? Hvordan skaper vi møteplasser som fører til smarte løsninger?

Dette er temaer som opptar oss. Vi jobber for å lage arenaer der folk blir kjent, bygger tillit og skaper samarbeid som fører til nye tjenester, produkter og verdiskaping.

Vi har stor tro på at samarbeid er viktigere enn noen gang. Teknologi og digitalisering preger samfunnsutviklingen mer og mer, og morgendagens løsninger krever samarbeid og læring på nye områder. Behovet for å være kreativ, få ny innsikt i kundes behov og læring må løftes frem. Teknologi kan ofte brukes på samme måte uavhengig av om du representerer industrien, er teknologi-gründer, offentlig aktør eller jobber i akademia. Del, og du får mer tilbake er vår erfaring. «Sharing is caring», og det er fundamentet i PARK gründer- og næringshus.

Behovet for smarte og bærekraftige løsninger er stort. Gode møteplasser er viktig, men enda viktigere er mitt favorittord for 2019 - «gjøring». Endring må til, og dagen i dag passer bra for å iverksette nødvendige tiltak.

Velkommen til Hamarregionen!

Eli A. Bryhni

Daglig leder i Hamarregionen Utvikling

FORSIDEN: Stolte representanter fra Hamarregionen: Siv Annabell Hødnebo Espeland, Encircle Games AS i Hamar Game Collective, Muath Alsheikh, Graminor, Kristiane Haug Berg, NCE Heidner.

UTGIVER: Hamarregionen Utvikling **PROSJEKTLEDERE:** Vigdis Håklev og Ove Andheim • Oktan Øst

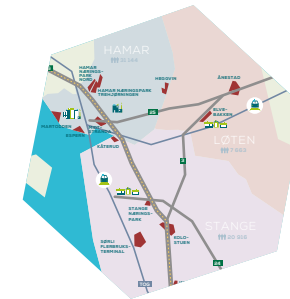
REDAKSJONELT: Tanja Hauge Reine • Oktan Øst **DESIGN:** Oktan Øst **FORSIDEFOTO:** Frederik Garshol

TRYKKANSVARLIG: Polinor AS **OPPLAG:** 60 000 **ANNONSER:** Ove Andheim • tlf. 905 90 706 • ove.andheim@oktan.no

6
EKSPERTSTATUS TIL
KLYNGESAMARBEID
NCE Heidner Biocluster

18
NORGES FØRSTE
KRETSLØPSPARK
Gjenbruk på Gålåsholmen

23
RUSTER
REGIONEN FOR
NÆRINGSVEKST
Næringsområder i regionen

INNHold

EKSPERTSTATUS TIL KLYNGESAMARBEID	SIDE 6
JOBBER MÅLRETTET MED INNOVASJON	SIDE 8
STORHAMAR: STØRRE ENN IDRETten	SIDE 10
DETTE SKJER I 2019	SIDE 14
NORGES FØRSTE KRETSLØPSPARK	SIDE 18
RUSTER REGIONEN FOR NÆRINGSVEKST	SIDE 23
SAMMEN OM Å BOOSTE INNOVASJON	SIDE 26
JAKTER TEK-KOMPETANSE PÅ THE GATHERING	SIDE 27
BYLAB HAMAR	SIDE 28
DANSK ARKITEKTKONTOR VANT NYE ANKERHAGEN	SIDE 30
SUKSESS FOR PARK I HAMAR	SIDE 36
LITT FRA HAMARREGIONEN	SIDE 37
SAMARBEIDER FOR ØKT MATGLEDE	SIDE 38
20 ÅR MED TRAINEEPROGRAM	SIDE 42
SMARTE LØSNINGER MED SOLENERGI	SIDE 46

Virtual reality i åker'n

Graminor har som samfunnsoppdrag å utvikle nye plantesorter av de viktigste matvekstene i Norge. Graminor utvikler nye sorter av korn, potet, frukt, bær og engvekster.

Utvikling av nye plantesorter er en svært tid- og ressurskrevende prosess der enorme datamengder har blitt hentet inn og registrert manuelt. Planteforedleren går i forsøksfelt hele vekstsesongen og registrerer forhold som sykdomsangrep, strålengde, dato for aksskyting og gulmodning. Slike observasjoner har tradisjonelt blitt kartlagt med menneskelig observasjon og notert sirlig med penn og papir.

I forskningsprosjektet «Virtual Phenomics» skal Graminor og samarbeidspartnere ved hjelp av banebrytende og nyskapende teknologiske løsninger som «Virtual Reality» (VR), droner, genomisk seleksjon (GS) og hyperspektrale bilder, utvikle metoder for å bringe åkeren/forsøksfeltene til den menneskelige vurderingen gjennom en VR-brille. Resultatet vil bli en virtuell åker som planteforedlerne kan besøke og forske på ved bruk av en VR brille og en datamaskin, uten å forlate kontorstolen.

Med VR brillen kan planteforedleren gå ut i åkeren opptil flere ganger, zoomer inn og ut og også gå tilbake i tid for å gjøre observasjoner på nytt. I tillegg vil en slik virtuell åker inneholde data som ikke kan observeres med det blotte øye. Det er også mulig for flere personer å «gå inn» i samme åker på samme tidspunkt i den virtuelle plattformen. Dette vil gjøre observasjoner og registreringer mer nøyaktige og vil igjen øke fremgangen i ønskede egenskaper, som for eksempel resistens mot sykdom. Utvikling av nye plantesorter er helt nødvendig for å øke matproduksjonen og for å gjøre jordbruket i stand til å takle nye plantesykdommer, produksjonsmetoder, produktkrav og kommende klimaendringer og dermed ivareta matsikkerhet i Norge.

PARTNERNE I PROSJEKTET I TILLEGG TIL GRAMINOR

NMBU (Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet) driver forskning relatert til utvikling av nye hvetsorter og har vært delaktig i flere internasjonale prosjekter. De bidrar også med kompetanse på hyperspektrale bildeanalyser og robot til bruk i forsøksfeltene.

CIMMYT (International Maize and Wheat Improvement Center) er et planteutviklingselskap i Mexico som siden 1950 årene har jobbet med å utvikle produktive og bærekraftige mais- og hvetsorter til

bruk i jordbruket over hele verden. CIMMYT er verdensledende i å koble nye genteknologiske metoder med fenotypiske data og utvikle statistiske modeller for å bruke dette i planteforedlingen. **Boston University** i USA vil bidra med ny teknologi for høy-oppløselig 3D modeller og «big data» prosessering. **Making View AS** står for utviklingen av den virtuelle software plattformen. Making View har flere års erfaring med produksjon av innhold, dvs. film, bilder med tekst og lyd, til VR-brille.

Innovativt og grønt konsept fra BoligPartner

Lanserer nytt og miljøvennlig konsept for lavblokker.

BoligPartner har ambisjoner om å være landets ledende aktør innen trehusbygging. Nå har selskapet utviklet et nytt og bærekraftig konsept for lavblokker i treverk. Med både solceller, klimagunstige materialvalg og teknologi, settes miljø og bærekraft i førersetet. Konseptet blir Breeam-sertifisert, og allerede i år begynner det første bygget å reise seg.

De første byggene i BoligPartners nye konsept vil bygges på Løkenåsen i Fetsund Kommune, og forventet oppstart er i andre halvår 2019. Salget er allerede i gang og responsen i markedet har vært meget god. – Det er tydelig at vi har truffet noe med våre bærekraftige lavblokker i tre, og vi opplever stor interesse fra kunder. Vi gleder oss til å rulle ut dette flere steder i landet fremover, sier Knut Moe, direktør Prosjekt Øst i BoligPartner

– Vi opplever at både bransjen og forbrukerne blir stadig mer miljøinteresserte, og dette har vi tatt på alvor med vårt nye konsept. Med løsningene vi legger opp til, så vil leilighetene bruke en god del mindre energi enn «vanlige» leiligheter. I tillegg til at det er positivt for miljøet, gagnar det også økonomien til kjøperne, legger Moe til.

Byggene og leilighetene på Løkenåsen utstyres med solceller og topp moderne og energieffektive løsninger. I tillegg legges det opp til miljøgunstige transportløsninger med blant annet lading for elbil og elsykkel i garasjen. Sammen med miljøvennlige materialvalg og byggemåte, så bidrar dette til at prosjektet sertifiseres etter den anerkjente Breeam-standard.

– Selv om Breeam-sertifisering hittil er mest brukt på næringsbygg, er dette noe som kommer til å bli stadig mer aktuelt også i boligmarkedet fremover, mener Knut Moe.

BRUKER UTELUKKENDE TREVERK

BoligPartner har et av landets fremste kompetanse-miljøer innen trehusbygging gjennom sitt store ingeniør- og arkitektmiljø ved hovedkontoret på Hamar. Selskapet er også en sentral del av klyngen Norwegian Wood Cluster. BoligPartner bygger for det meste i treverk, og også på Løkenåsen konstrueres hele bygget over grunnmuren i tre. Alt fra bærekonstruksjoner til ytterkledning er i treverk. Dette gir både et designmessig lekkert uttrykk, samtidig som konstruksjonen i seg selv er miljøvennlig, i det treverk er et fornybart konstruksjonsmateriale.

– Det blir stadig mer populært å bygge i treverk. Mens det tidligere var eneboliger og småhus som var mest aktuelt å bygge i tre, blir nå stadig flere større bygg også oppført i treverk. Dette er en spennende og bærekraftig trend som bare vil forsterke seg. Tre er et fornybart materiale som i kombinasjon med god lokal tilgang på råvarer gjør det både fornuftig og bærekraftig å bygge i tre, avslutter Moe.

NCE HEIDNER BIOCLUSTER:

EKSPERTSTATUS TIL KLYNGE-SAMARBEID FOR BÆREKRAFT

Næringsklyngen NCE Heidner Biocluster jobber for en mer bærekraftig matproduksjon, og i fjor fikk klyngesamarbeidet status som «Norwegian Centres of Expertise», en anerkjennelse som styrker medlemsbedriftenes konkurransekraft.

FOTO: NCE HEIDNER BIOCLUSTER TEKST: TANJA HAUGE REINE

– Vi er Norges ledende næringsklynge innen grønn bioøkonomi og bærekraftig matproduksjon, og har medlemmer fra hele verdikjeden som jobber med forskning, innovasjon, avl og fôrutvikling, sier klyngeleder Kristiane Haug Berg i NCE Heidner Biocluster. Klyngen består i dag av femti bedrifter, som til sammen har 15 000 ansatte, og en omsetning på over 66 milliarder kroner.

– Blant medlemmene våre er de store matprodusentene, som Tine, Nortura og Felleskjøpet, men også mindre bioraffinerier og gründer-bedrifter, og alle drar stor nytte av nettverket i klyngen, forteller Berg.

ANERKJENT EKSPERTSTATUS

NCE Heidner Biocluster var tidligere en del av Arena-programmet til Innovasjon Norge, men i november 2018 fikk klyngen statusen «Norwegian Centres of Expertise» (NCE), som er et regjeringsstøttet klyngeprogram. Klyngeprosjektet hadde oppstart i januar i år, og strekker seg over fem år.

– Utmerkelsen betyr mye for oss. Det er en anerkjennelse for jobben vi gjør, og det synliggjør arbeidet vårt. Det gir oss også et større talerør,

og gjør det enklere å søke andre midler, sier Kristiane Haug Berg. NCE-statusen innebærer blant annet en grunnfinansiering på fem millioner kroner i året de neste fem årene, og tildeles modne klynger med et potensial for vekst, og som har et nettverk regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

– Vi har søkt flere ganger, og i år klaffet det endelig, sier klynge-lederen.

UTSTILLINGSVINDU FOR BÆREKRAFT

NCE Heidner Bioclusters mål for de neste fem årene er å være et utstillingsvindu for bærekraftige løsninger knyttet til matproduksjon, og å styrke medlemsbedriftenes verdiskaping og konkurransekraft i det internasjonale markedet.

– Landbruket er vant til å kaste seg over utfordringer, og det kan skje mye på fem år. Vi håper at medlemsbedriftene skal øke omsetningen, samtidig som miljøavtrykkene blir færre og mindre, sier Kristiane Haug Berg. Planen er å videreutvikle det unike som er bygget opp i klyngen når det gjelder kompetanse, produkter og tjenester.

– Akkurat nå pågår det rundt 150 forskningsprosjekter samtidig i klyngen, med to eller flere medlemmer sammen. Det er mye, og veldig spennende. I Norge utvikler og eksporterer vi genetikk og bioteknologi, kunnskap og kompetanse, og forsker frem løsninger som hele verden har behov for. Det eksporteres teknologi til over femti land som har utspring i denne klyngen. Bioøkonomi er i vinden, og vi kan klare å tredoble verdiskapningen knyttet til bioøkonomi de neste tretti årene. Folk er mer og mer opptatt av sunn og trygg mat, så vi føler oss veldig aktuelle, sier Berg.

99 Akkurat nå pågår det rundt 150 forskningsprosjekter samtidig.

Klyngeleder: Kristiane Haug Berg i NCE Heidner Biocluster.

ENGLISH SUMMARY

SPECIALIST STATUS FOR SUSTAINABILITY CLUSTER

Specialist status for sustainability cluster NCE Heidner Biocluster aspires to improve sustainability in food production. Last year, the cluster was awarded status as a Norwegian Centre of Expertise – a recognition that strengthens the competitive edge of the member companies.

DETTE ER NORWEGIAN INNOVATION CLUSTERS

Et regjeringsstøttet klyngeprogram, som tar sikte på å utløse og forbedre utviklingsaktiviteter i klynger. Målet er å øke klyngedynamikken og attraktiviteten, og det enkelte selskaps innovasjons- og konkurranseevne. Programmet er organisert av Innovasjon Norge, og støttet av SIVA og Norges forskningsråd. NCE får en finansiering over fem år, på fem millioner i året. Kilde: NCE Heidner Biocluster

KLOSSER INNOVASJON

NCE Heidner Biocluster fasiliteres av Klosser Innovasjon AS, som er et av Norges sterkeste innovasjons- og utviklingsmiljø. Selskapet arbeider for å fremme kunnskapsbasert næringsutvikling i hele Hedmark. www.klosser.no

JOBBER MÅLRETTET MED INNOVASJON

Fra venstre, konsernsjef Richard Heiberg i SpareBank 1 Østlandet og viserektor ved NTNU Gjøvik, Jørn Wroldsen.

Med en egen avdeling for innovasjon- og forretningsutvikling jobber Sparebank 1 Østlandet målrettet med å være tidlig ute med nye løsninger.

– Sparebanken Hedmark var faktisk først i verden med å lansere nettbank i 1996, da trodde de fleste at det bare var en døgnflue, sier konsernsjef Richard Heiberg i SpareBank 1 Østlandet. Banken har lenge jobbet aktivt med innovasjon, og da Sparebanken Hedmark og SpareBank 1 Oslo Akershus fusjonerte i 2017, satt de innovasjonsarbeidet i system ved å etablere en egen enhet for innovasjon- og forretningsutvikling.

DIGITALE INNOVASJONER

For å få nye tanker og ideer fra forsknings- og kompetansemiljøene har SpareBank 1 Østlandet inngått en samarbeidsavtale med NTNU på Gjøvik. Banken er også en del av Sparebank 1-alliansen, der det jobbes mye med utvikling på tvers av sparebankene. Akkurat nå er det jobbet med å videreutvikle mobilbanken, slik at du kan samle flere kontoer fra ulike banker, i SpareBank 1 Østlandets mobilbank.

99 SpareBank 1 sin mobilbank er ratet i Appstore som Norges beste.

– Har du for eksempel en konto i S-banken, vil du kunne flette denne inn i SpareBank 1 Østlandets mobilbank, og det gjør jo brukervennligheten enda bedre enn i dag, sier Heiberg, og legger til at SpareBank 1 sin mobilbank er ratet i Appstore som Norges beste.

INNOVASJONSUKE

I tillegg til den ordinære innovasjonsaktiviteten, engasjerer banken også sine egne medarbeidere i innovasjonsarbeidet, gjennom en årlig innovasjonsuke. – I løpet av denne uken har vi ulike foredrag og gruppearbeid der alle de ansatte motiveres til å komme med ideer som kanskje i utgangspunktet virker urealistiske eller ville. Det var veldig

vellykket i fjor, og noen av ideene er nå under videreutvikling og kan snart bli realisert som faktiske innovasjoner, sier konsernsjefen. Han mener innovasjon er et viktig konkurransefortrinn når dagens kunder skal velge bank.

– Vi er på offensiven, både i egen bank og i alliansen, med tanke på nye løsninger. Både pris, relasjoner og gode digitale løsninger påvirker hvilken bank folk velger. Derfor er kundeverdi i sentrum av alt innovasjonsarbeidet vi gjør.

ENGLISH SUMMARY

TARGETED INNOVATION EFFORTS
Sparebank 1 Østlandet is committed to introducing new solutions at an early stage. It has a department dedicated to innovation and business development, and involves all its employees in this work.

Infrastrukturens virtuelle livsløp

Virtual- og Augmented Reality (VR og AR) kan bidra til store kostnadsbesparelser og økt lønnsomhet gjennom infrastrukturens livsløp. Helt fra ideen oppstår til infrastrukturen skal demonteres vil en virtuell tvilling være til uvurderlig nytte. Menneskelig samhandling med VR, AR og visualiserte datastrømmer, vil gi en mengde muligheter for effektivisering og økt kunnskap. EON Reality Norway AS vil være din VR- og AR-partner gjennom hele dette livsløpet.

03 Produksjons-Planlegging

Produksjonsprosesser og samhandling mellom mennesker får en ny dimensjon med den virtuelle tvillingen. Tvillingen kan deles opp etter maskineri eller komponenter, og kan håndteres alene eller i grupper. Prosesser og prosedyrer kan gjennomføres mange ganger uten slitasje på maskineri og uten risiko for skader på mennesker. I neste omgang vil vi kunne koble opp maskineri til den digitale tvillingen slik at det kan opereres på en naturlig måte fra hvor som helst i verden- en fjernstyrers drøm.

05 Samhandling mellom lokasjoner

Den digitale tvillingen vil være et rom for samhandling mellom mennesker over lange avstander. Både for person-til-person-oppgaver og menneske-til-maskin-oppgaver vil den virtuelle tvillingen kunne utnyttes. Kombinasjonen av å møtes på tvers av den virkelige verden og den virtuelle skaper fleksible plasser for samhandling hvor som helst, når som helst, om hva som helst og med hvem som helst. Selv språkbarrierer kan rives i den virtuelle verden. Kost-nytte verdien av å bruke en virtuell tvilling for å styrke arbeidet i den virkelige verden er enorm for den som gjør en langsiktig investering i VR- og AR-teknologi.

01 Kostnadseffektiv planlegging og forberedelser

På planleggingsstadiet vil teknologien kunne visualisere volum på arealer og maskineri. Deretter gjøres arkitektens tegninger om til digitale VR- og AR-tvillinger med detaljerte overflater og realistiske bevegelser. Tvillingen kan sees fra innsiden eller utsiden, og kan skaleres etter behov. Forståelsen av infrastrukturen på planleggingsstadiet blir en helt annen når man kan bevege seg i den, selv om bygningen eller konstruksjonen fremdeles bare består av plantegninger. De store feilene kan lukes ut tidlig, noe som gir store besparelser i potensielle endringer av planene på senere stadier.

02 Helse, Miljø og Sikkerhet

VR- og AR-teknologi gir dine medarbeidere muligheten til å bli trygge i sine nye omgivelser før byggingen starter. I en virtuell tvilling kan de gjøre seg kjent, trene på HMS-tiltak og trene på å utføre konkrete oppgaver lenge før fabrikken står ferdig. Tiden fra bygget står klart til man er 100% operative vil kunne reduseres betydelig ved at medarbeiderne allerede er kjent med lokalet og er opplært i HMS.

HMS-kunnskapen kan man tilegne seg når som helst og hvor som helst, det være seg på jobb eller i sin egen stue. Her kan det trenes på korrekt respons ved ulykker, samhandling, evakuering, tiltak for hygiene eller andre HMS-prosesser som er avgjørende for virksomheten.

04 Virtuelle håndbøker

Når infrastrukturen står ferdig kan den virtuelle tvillingen bli til en virtuell håndbok. Overlegg av virtuelle veiledninger og instruksjoner kan spilles av og forklare innholdet fra håndbøker på en visuell måte. AR-teknologien kan i tillegg bindes sammen med datastrømmer og støtte virksomheten med prognoser, tallmateriale, visuelle oversikter og annet som er nyttig for virksomheten.

STORHAMAR HOCKEY:

STORHAMAR: STØRRE ENN IDRETTE

I 2015 var Storhamar nær konkurs, men etter en effektiv snuoperasjon er hockeyinteressen nå større enn noen gang. – Det handler om hva slags by vi ønsker å bo i, sier Njål Berge i Storhamar.

– Vi var i kjelleren for fire år siden. Klubben hadde ikke en krone og det var nesten kroken på døra, sier Kim Skogheim, sponsoransvarlig i Storhamar. Han forteller om en klubb som var på randen av konkurs, før noen av de ivrigste tilhengerne, de såkalte «fattige fatterne», brettet opp ermene og bidro med et beløp hver.

Vi bygger entusiasme, og prøver å få flest mulig til å være med å bidra litt.

innkjøper og en selger fra hver bedrift, for å booke møter med de andre sponsorene.

– I løpet av den dagen er det mange møter, og det blir det business av. Alle vet hvorfor de er der, og det er mye enklere å møtes på den måten, enn å fly rundt å banke på dører eller å ringe rundt, sier Kim Skogheim.

Den uskrevne avtalen er at alle i Storhamarfamilien skal prøve å handle av hverandre.

– Det betyr at hvis jeg trenger en rørlegger hjemme, så ringer jeg en som

– Det gjorde de nok uten å fortelle det til fruer og koner, for det var penger de aldri trodde at de skulle se igjen. Det var imidlertid deres økonomiske bidrag som reddet klubben, sier Skogheim.

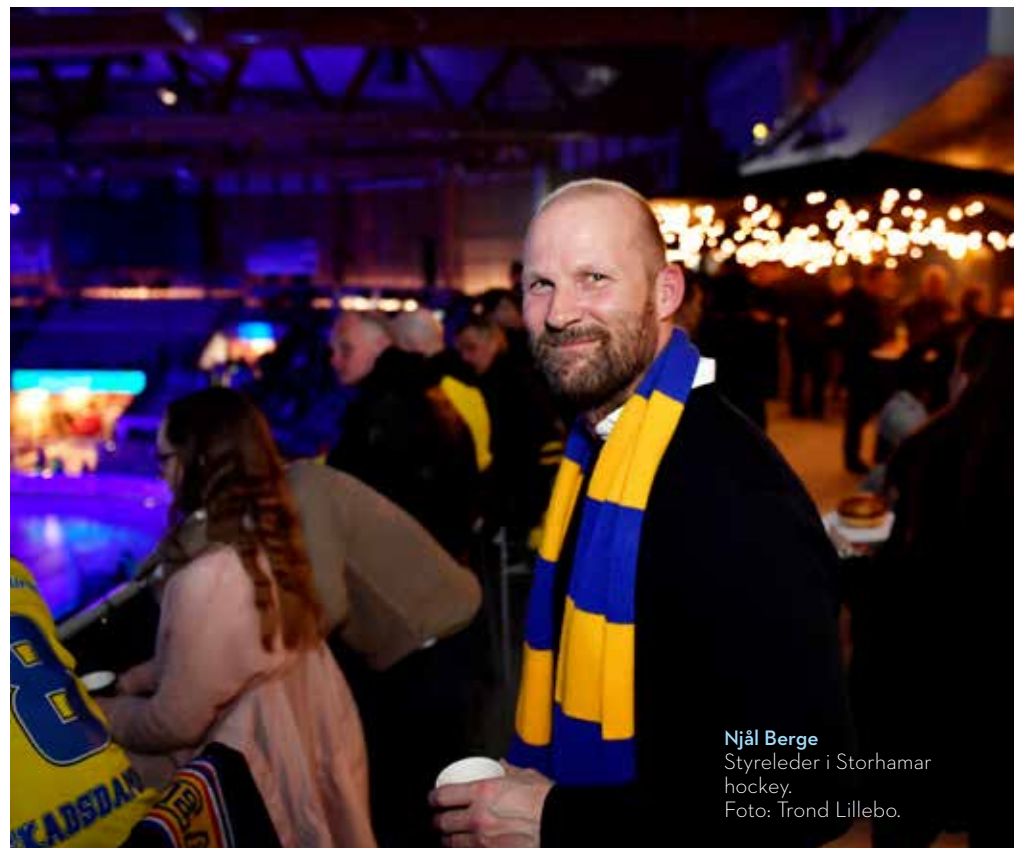
TAR VARE PÅ SPONSORENE

For fire år siden var det knapt tusen tilskuere på kamp, nå er det et snitt på over fire tusen, og Storhamar har nærmere to hundre små og store sponsorer.

– For oss i Innlandet, som ikke har noen rike onkler som kan finansiere driften i klubben, må vi bygge sammen. Sponsorene våre er ekstremt viktige for klubben, og vi jobber mye med å bygge gode relasjoner til dem, og mellom dem. Det er enklere å bevare sponsorer, enn å lete etter nye, derfor prøver vi å ta godt vare på de vi har.

MØTECUP

Klubben arrangerer både turer og turneringer for sponsorene, og i februar hvert år er det møtecup. Da kommer en

Njål Berge
Styreleder i Storhamar
hockey.
Foto: Trond Lillebo.

Kim Skogheim: Sponsor-
ansvarlig i Storhamar.

er sponsor i klubben. Jeg velger den strømleverandøren som sponser Storhamar, ikke den som sponser Stavanger, sier Skogheim.

DUGNAD

Storhamar drives i dag som en dugnads-klubb, med få faste ansatte. Skogheim selv jobber fulltid i en annen stilling, ved siden av å være sponsoransvarlig i klubben.

– Det er mye frivillighet og dugnadsånd som har fått oss dit vi er i dag. Vi bygger entusiasme, og prøver å få flest mulig til å være med å bidra litt. Hockeyinteressen er helt vill på Hamar nå. Hvis vi taper tre kamper på rad så er det krise. Det er det viktigste for veldig mange, sier Skogheim, og forteller at klubben selger supporterutstyr for over en million i året. nærmere to millioner i året.

– Vi er best på show. Folk kommer i god tid før kampstart for å få med seg introen, så ramma rundt kampene er viktig. «Bønda på topp», er imaget vårt. Snuoperasjonen har vært formidabel, nå

kommer sponsorene til oss og vil være med.

STOLTHET OG SAMFUNNSANSVAR

– Det er større enn idretten. Det handler om hva slags by vi ønsker å bo i, sier Njål Berge. Han er leder av kontrollkomiteen i Storhamar, og var aktivt med på snuoperasjonen som ble gjennomført for fire år siden.

– Sammen med gode skoler og barnehager, er vi med på å gjøre Hamar til et godt sted å bo. Vi ser på dette som et samfunnsansvar. Det er noe å være sammen om, sier Berge. Han tror det er viktig for innbyggerne å ha noe å være stolte av.

– Da vi startet prosjektet, var det viktigste ordet stolthet, og det har preget hele strategien vår. Vi er Norges fjerde største publikumslag, og det er vi veldig stolte av. Vi vil ha mange mennesker på kamp, og det er nøkkelen til alt annet, sier Njål Berge, og legger til at de tar publikumsopplevelsen på alvor, kanskje mer enn noen andre klubber.

– Vi legger mye i både musikk, lyd og lys, og vi har en app som gjør det enkelt for sponsorene å distribuere sesongkort til egne ansatte. Vi er hele tiden i utvikling, og det skal vi være best på. Han er opptatt av at publikum ikke skal glemmes, for jobben handler ikke bare om det som skjer på isen.

– Det er nok utfordringen til mange idrettsklubber. Men ingen av oss «fattige fatterne» var idrettsutøvere, vi var jo fans, og derfor lager vi den opplevelsen vi selv har ønsket oss.

ENGLISH SUMMARY

BIGGER THAN THE SPORT

In 2015, Storhamar was close to bankruptcy. Thanks to the volunteering spirit of the business community and dedicated supporters, the ice hockey interest in the region is now stronger than ever.

Det nye Innlandet

Nye Veier endrer Innlandet. Utbyggingen av E6 fra Kolomoen til Otta og E16 fra Kløfta til Kongsvinger fører til økt trafiksikkerhet, forutsigbar fremkommelighet og stimulerer til vekst og utvikling. Veiprosjektene knytter sammen innlandsregionen og skaper nye bo- og arbeidsmarked.

Utbyggingen av Kolomoen - Moelv pågår. Første delstrekning fra Kolomoen til Kåterud ved Hamar (12 km) åpner allerede i oktober 2019. Resten av den 43 kilometer lange strekningen åpner innen utgangen av 2020. Utbyggingen av Moelv – Lillehammer – Øyer er under planlegging med forventet byggestart allerede i siste halvdel av 2020. Målet er åpning av 44 kilometer firefelts motorvei fra Moelv til Øyer innen utgangen av 2025. Dette gir Innlandet til sammen 87 kilometer trygg, sikker og effektiv firefelts motorvei med 110 km/t. I januar i år tilførte Samferdselsdepartementet i tillegg E6 Øyer – Otta (90km) og E16 Kløfta – Kongsvinger (60 km) i porteføljen til Nye Veier.

REISETIDEN REDUSERES

Med firefelts motorvei med 110 km/t vil det ta ca. 50 minutter å kjøre fra Gardermoen til Hamar. Hamar – Brumunddal kommer til å gå på snaue 10 minutter, mens det vil ta i underkant av 30 minutter å kjøre fra Hamar til Gjøvik og fra Hamar til Lillehammer.

SAMFUNNSØKONOMISK LØNNSOMT

De nye motorveiene skaper nye bo- og arbeidsmarked og legger et solid grunnlag for vekst og utvikling i Innlandet. Utbyggingen er samfunnsøkonomisk lønnsom.

Samfunnsøkonomisk lønnsomhet, altså forholdet mellom nytte og kostnad, styrer hvilke strekninger i Nye Veiers tildelte portefølje som skal bygges ut når. At selskapet nå snart er halvveis i utbyggingen av E6 Kolomoen – Moelv, og det faktum at de i løpet av 2019 skal ut i markedet med tre store kontrakter for E6 Moelv – Øyer, viser at Innlandet har en positiv utvikling, og at storsamfunnet mener det er samfunnsøkonomisk nyttig å investere i firefelts motorvei i Innlandet. Høy trafikkøkning de senere årene, samt høy sysselsetting, er blant faktorene som påvirker prosjektenes samfunnsnytte.

UTBYGGINGEN STYRES FRA HAMAR

Nye Veier Innlandet har kun 20 ansatte ved sitt kontor i Vangsgveien på Hamar. De ansatte har et svært stort ansvar og det jobbes kontinuerlig med å øke nytten av veiinvesteringene, samtidig som kostnaden reduseres.

FREMDRIFT

2019 – delåpning Kolomoen – Kåterud (12 km) høsten 2019

2020 – 2020 – delåpning Kåterud – Arnkvern (6 km) sommeren 2020

2020 – åpning av hele strekningen (totalt 43 km) frem til Moelv i desember 2020

Nye Veier Innlandet har 20 ansatte på Hamar. Foto: Nye Veier

Nye Veier har klart å effektivisere byggherreorganisasjonen gjennom bevisst rekruttering av ansatte med høy formell kompetanse og relevant erfaring. Nye Veier har også innført moderne «leanmetodikk» og kjører digitale tavlemøter for kontinuerlig oppfølging. Dette er smarte grep som gir åpenhet og effektivitet.

EFFEKTIVISERING

Nye Veier effektiviserer norsk veibygging. Selskapet gir totalentreprenørene større ansvar, har så få grensesnitt som mulig og gir entreprenørene ansvar for vedlikehold av veien i 20 år etter at veien står ferdig. Kombinert med riktig grad av gjenbruk av eksisterende vei og sammenhengende helhetlig utbygging, reduserer Nye Veier

kostnadene sammenlignet med de opprinnelige estimatene.

Erfaringene så langt viser at Nye Veier klarer å spare ca. 20 prosent på utbyggingen av E6 Kolomoen – Moelv, samtidig som de bygger etter samme gode standard som alle andre. I tillegg arbeider den samme staben med å planlegge utbyggingen av E6 Moelv – Øyer, og etter hvert kommer også E6 Øyer – Otta og E16 Kløfta – Kongsvinger på agendaen.

Kolomoen – Moelv har et budsjett på ca. 9 mrd. kroner. Moelv – Øyer, som igangsettes nå, koster over 11 mrd. kroner. Til sammen tilsvarer dette det dobbelte av OL-budsjettet i 1994.

E6 KOLOMOEN – MOELV

Nye Veier bygger ny E6 fra Kolomoen til Moelv i Hedmark. Veistrekningen er 43 km og skal bygges som firefelts motorvei med fartsgrense 110 km/t. Hensikten med prosjektet er å sørge for økt trafiksikkerhet, bedre trafikkavvikling og stimulere til vekst og utvikling i Innlandet. Veiprosjektet knytter sammen innlandskommunene i Mjøsområdet med nesten 200.000 innbyggere.

DETTE SKJER I HAMAR, LØTEN OG STANGE I 2019

Det yrer av liv og aktivitet i regionen vår! Her er en oversikt over noen av de spennende arrangementene du bør få med deg i år.

FOTO: FREDERIK GARSHOL TEKST: TANJA HAUGE REINE

ENGLISH SUMMARY

HAPPENINGS IN HAMAR, LØTEN, AND STANGE 2019

Our region is full of life and activity! This is an overview of some of the exciting events taking place this year.

THE GATHERING 17. – 21. april
Norges største datatreff, i Vikingskipet.

ANJAZZ 7. – 12. mai
Hamar Jazzfestival.

STORHAMAR CUP HÅNDBALL – 24. – 26. mai
Håndballturnering for barn og unge.

HAMAR ØLFESTIVAL – 30. mai – 1. juni
Ølfest på Stortorget.

KIRKEBAKKEN GRAND PRIX – 19. juni
Sprintrenn på rulleski.

BRISKEBYTURNERINGEN – 1. – 2. juni
Norges største helgeturnering i fotball.

STOPPESTED VERDEN – 1. – 2. juni
Kulturfestival for barn og unge.

HAMAR MIDDELALDERFESTIVAL – 14. – 16. juni
Middelalderfestival for hele familien.

KIRSTEN FLAGSTAD FESTIVAL – 16. – 23. juni
Klassisk vokalfestival.

ST. HANSKONSERT MED HELLBILLIES
21. juni
Konsert på Atlungstad Brenneri.

ODDENFEST – 26. juli
«Hele Hamars hagefest».

NM FRIIDRETT – 2. – 4. august
Norgesmesterskap i friidrett.

TJUUVEN MUSIKKFESTIVAL – 3. august
Musikkfest i Hamar.

PULTOST- OG AKEVITTDAGENE
6. – 7. september
Mat- og kulturarrangement i Løten.

WE LOVE THE '80s
14. september
Vikingskipet

MIDT I MATFATET – 20. – 22. september
Mat- og landbruksfestival i Vikingskipet

OKTOBERFEST HAMAR – 27. – 28. september
Tyskinspirert ølfest på Stortorget.

KØNNBANDFESTIVALEN – 18. – 19. oktober
Musikkfestival i Stange.

NÆRINGSLIVSARRANGEMENTER

NORDIC VR FORUM – 24. oktober
VR-konferanse i Hamar.

BIOTOWN – 13. november
Bioteknologikonferanse om sunn og bærekraftig mat.

Her skapes et bioeventyr

Innlandet er ledende på bioøkonomi. Her finnes ressursgrunnlaget, innovasjonskraften og kompetansemiljøene som skal til for å skape det Norge skal leve av, etter oljen.

I 1969 gjør Norge et av historiens største oljefunn til havs; Ekofiskfeltet. Det sorte gullet gjør oss til et av verdens rikeste land og reder grunnen for velferdsstaten. 50 år senere er vi ved et nytt veiskille som skal definere Norge for all fremtid. Gullet er ikke lenger sort, men grønt. Ressursene er ikke begrenset, men evigvarende. Vår tids Ekofisk er Innlandet.

Det nye grønne gullet er bioøkonomi. Enkelt forklart er bioøkonomi å tjene penger på alt som gror, enten det er trærne som bygger hjemmene våre eller åkrene og dyrene som gir oss mat på bordet. Her forvaltes naturarven slik at vi kan fortsette å høste av den til evig tid.

Innlandet har Norges fremste bioøkonomiske miljø. Her finnes de som er best på å utnytte skogressursene. Matprodusenter sørger for at Innlandet er et spiskammer for mange flere enn de som bor her. I tillegg er de i verdensklasse innenfor genetisk husdyravl.

Klynger av kunnskap
Bedriftene som finnes i Innlandet utvikler produkter og næringer som kan levere til et nasjonalt og internasjonalt marked. NCE Heidner Biocluster er ledende næringsklynger innen bærekraftig matproduksjon. Norwegian Wood Cluster er ledende innenfor industriell trebygging.

Dette er selve grunnfjellet i bioøkonomien i Innlandet.

Klyngene har tett samarbeid med forskere, bedrifter, landbruk, gründere, høgskoler og det offentlige. Sammen har de kompetansen og ressursene til å levere fremtidens løsninger. Både for bærekraftig matproduksjon, utnytting av skogens ressurser og for å nå viktige klimamål. FN har vedtatt 17 bærekraftsmål. Norge kan ta en ledende posisjon i å realisere målene og vise hvordan bioøkonomiske ressurser kan tas i bruk for å skape økonomisk vekst. Innlandet er pådriver og motor for dette.

Flere arbeidsplasser
SINTEF har analysert muligheter innenfor bioøkonomi. Det er mulig å skape 25.000 nye grønne arbeidsplasser og 20 milliarder i økt verdiskaping i Innlandet alene. Innlandet er godt i gang med å skape nye verdier som vil bli bra for hele landet og vår felles fremtid. Et

BIOØKONOMI ER

- Fellesnavn på produksjon og omgjøring av biologisk materiale til produkter.
- Tar fotosyntesen som utgangspunkt
- Sørger for bærekraftig produksjon
- Bidrag til å løse klimautfordringene
- Sikre evigvarende tilgang på ressurser.

steg på veien for å lykkes med dette er etableringen av landets største regionale såkornfond, etablert i Hedmark. Fondet First Seed har en egenkapital på 100 millioner kroner og skal bidra med kapital, kompetanse og nettverk til gründere som har potensial til å lykkes internasjonalt.

Norge bør vise vei internasjonalt innen bioøkonomi. Hedmark og Oppland fylkeskommuner har sammen med næringslivet, kunnskaps- og forskningsmiljøene og andre aktører etablert ledende miljøer for bioøkonomi. Nå etterlyser de sentrale politikere på banen, slik at det skapes et nytt norsk industrieventyr med grønne arbeidsplasser. For å lykkes med å vri norsk økonomi fra olje til det grønne skiftet, bør hele landet se til Innlandet.

EKSEMPLER FRA INNLANDET

Kornet som overlever klimautfordringene
Graminor forsker frem nye kornsorter. Et eksempel er kornet MIRAKEL, som det tok 12 år å utvikle. Mirakel er spesielt resistent mot sykdommer og har høyt proteininnhold.

Den norske klimagrisen
Den norske slaktegrisen, avlet frem av Norsvin, bruker i dag 80 kilo mindre fôr på å nå slaktevekta, sammenliknet med for 50 år siden. En mer føreffektiv gris betyr en mer klimavennlig kjøttproduksjon. En annen aktør på avl i Innlandet er Geno. Selskapet har avlet frem fe hvor balansen mellom helse og produksjon er optimal. Oksesæden fra Geno eksporteres verden over.

Mjøstårnet, verdens høyeste trehus
I mars i år åpnet Mjøstårnet i Brumunddal. Den 85,4 meter høye bygningen er bygd med limtre fra Moleven Limtre. Mjøstårnet viser at man kan bygge høyt og stort i tre, med bærekraftige materialer som gir opptil 85% lavere klimagassutslipp når de produseres.

Teknologiutvikling for å møte helseutfordringer
NCE Heidner Biocluster og Høgskolen i Innlandet satser på utvikling av ny teknologi for påvisning og overvåking av antibiotikaresistens hos mennesker og dyr. Målet er å sikre trygg mat og god folkehelse.

BYGGER NORGES FØRSTE KRETSLØPS- PARK

På Gålåsholmen, seks kilometer utenfor Hamar sentrum, kan du om et år få kjøpt produkter som er produsert direkte fra avfallet ditt.

FOTO: FREDERIK GARSHOL TEKST: TANJA HAUGE REINE

Grethe Olsbye: Administrerende direktør i Sirkula

- Vi er blant de beste i Norge på materialgjenvinning. Nå ønsker vi å bli best på gjenbruk også, og det skal denne kretsløpsparken hjelpe oss med, sier Grethe Olsbye. Hun er administrerende direktør for det interkommunale selskapet Sirkula, som henter og viderehåndterer avfall fra omlag 93 000 innbyggere i Ringsaker, Hamar, Stange og Løten kommune.

- Oppgaven vår er å samle inn avfall, enten rett fra husholdninger, eller fra gjenvinningsstasjonene, og deretter sørge for at mest mulig av avfallet fortsetter i kretsløpet. Det er grunnen til at abonnementene har flere beholdere hjemme, og at det er mange ulike leveringssteder på gjenvinningsstasjonene, sier Olsbye.

AVFALLSHIERARKI

- Det øverst i hierarkiet er naturlig nok å hindre at avfall oppstår, så kommer gjenbruk, materialgjenvinning og energiutnyttelse, og til slutt deponi. Vi i Sirkula er gode på gjenvinning, men ønsker å øke andelen gjenbruk, sier Grethe Olsbye. Begrepet kretsløpspark er hentet fra Sverige, hvor det er slike parker utenfor flere byer. Det var etter et besøk på Alelyckan i Gøteborg for flere år tilbake, at ideen om å bygge noe tilsvarende i Hamarregionen dukket opp.

- Dette er jo framtiden, for vi må klare å utnytte ressursene våre bedre. I dag fraktes for eksempel

mye av avfallet vårt ut av landet, noe som er mye mer ressurskrevende enn om vi klarer å gjenbruke det her, sier Olsbye.

FRA SKROT TIL SKATT

Målet med kretsløpsparken er å gi nytt liv til det som kastes, og Olsbye ser for seg at parken består av flere aktører, som på ulike måter ser muligheter i det som leveres inn til gjenbruksstasjonen.

Vi må klare å utnytte ressursene våre bedre. I dag fraktes for eksempel mye av avfallet vårt ut av landet.

- Kanskje driver noen med reparasjon, og andre redesign, fellesnevneren må være at de ser en forretningsmulighet i det som tradisjonelt blir sett på som avfall, slik at det verken går til materialgjenvinning eller til energiutnyttelse. Byggingen av kretsløpsparken på Gålåsholmen er i full gang. Planen er at den skal åpne i første kvartal 2020, og jakten på relevante aktører har så vidt begynt.

- Vi ønsker oss minimum fire aktører, men eksakt

hvor mange det er plass til er vanskelig å si. Det avhenger av hvor stor plass hver av dem trenger til å produsere. De som skal være med oss i etableringen må tenke kommersielt, for skal det fungere over tid må det lønne seg for alle involverte parter, sier Grethe Olsbye. Hun håper kretsløpsparken blir et

positivt tilskudd for innbyggerne i regionen.

- I tillegg til en stor miljøgevinst tror jeg den nye kretsløpsparken vil gi en merverdi for de som bor her. I Hamarregionen er vi jo kjent for å være tidlig ute med avfalls løsninger, og da er det ekstra gøy å være først ute med dette også.

SLIK BLIR KRETSLØPSPARKEN:

Sirkulas kretsløpspark bygges på Gålåsholmen, like nord for Hamar. Kretsløpsparken vil bestå av en moderne gjenvinningsstasjon, i tillegg til mottak og butikker for ombruk og redesign, og et senter for informasjon og opplæring rundt bærekraft og jordklodens kretsløp. Sirkulas jordproduksjon foregår i dag på området, og er en naturlig del av kretsløpsparken.

ENGLISH SUMMARY

BUILDING NORWAY'S FIRST RECYCLING PARK

Sirkula collects and recycles household waste in the municipalities of Ringsaker, Hamar, Stange, and Løten. It is currently building Norway's first recycling park at Gålåsholmen outside Hamar town centre. In a year's time it will be possible to buy recycled products produced from waste.

TheVIT med et nytt, smart konsept for regnskap og økonomi

Fremoverlente rådgivere, regnskapsførere, analytikere og HR ressurser. Hos TheVIT har ansatte mandat til å skape vekst og lønnsomhet for kundene sine. Og stiller gjerne med kompetente økonomi-team når det trengs.

Stein-Ragnar Noreng
administrerende direktør i TheVIT.

– Det er ikke kun innenfor kjernevirksomheten bedriftslederen har behov for kompetanse og fleksibilitet. Tradisjonelle løsninger for støttefunksjoner som regnskap, økonomi og HR er fortsatt utbredt blant SMB virksomheter. Det sier Stein-Ragnar Noreng, administrerende direktør i TheVIT. Med over 200 ansatt tilbyr hans team et nytt, spennende konsept som gir tilgang til kompetanse og kapasitet på disse områdene, som normalt er forbehold store selskaper.

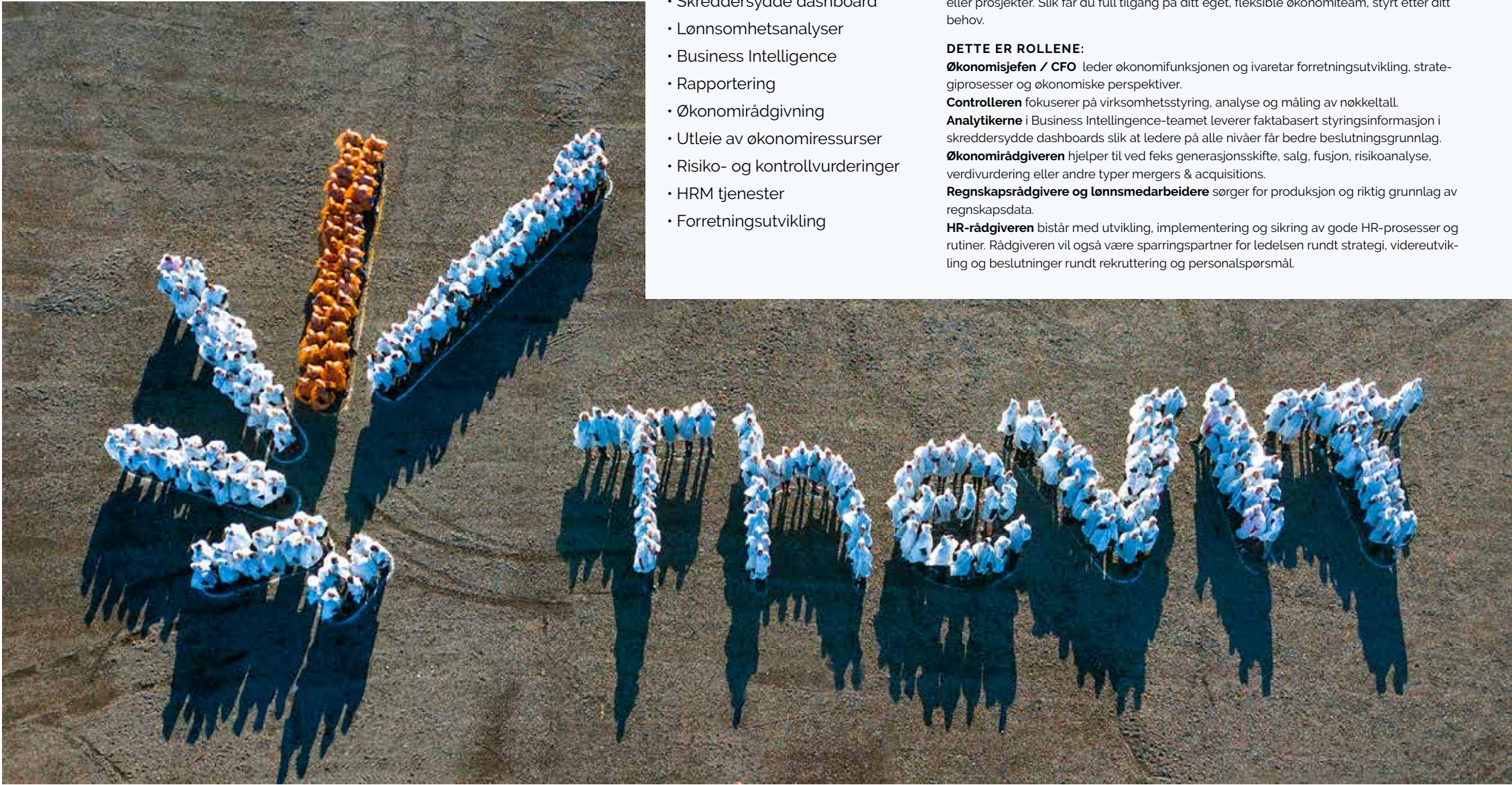
– Bedriftenes behov for kompetanse og kapasitet varierer over tid. Den raske teknologiske utviklingen gjør det også vanskelig for SMB-virksomheter å vite om de utnytter dette på best mulig

måte. Det er her TheVIT kommer inn med ekspertkompetanse og et «byggklosskonsept» som gjør at bedriftene kan kjøpe akkurat det de trenger, når de trenger det, forteller Noreng.

Eget VIT-team

I stedet for å ansette en egen ressurs som skal ivareta alle oppgaver fra «A til Å», setter TheVIT sammen et eget team med kompetanse tilpasset oppgavene. Det kan være økonomisjef, controller, regnskapsfører, HR eller lønnsmedarbeider, som til sammen kanskje vil utgjøre mindre tid enn en egen ressurs ville krevd.

– Sammen med kunden bygger vi kundens eget team for å dekke de

DETTE TILBYR TheVIT

- Regnskap og lønn
- Skreddersydde dashboard
- Lønnsomhetsanalyser
- Business Intelligence
- Rapportering
- Økonomirådgivning
- Utleie av økonomiressurser
- Risiko- og kontrollvurderinger
- HRM tjenester
- Forretningsutvikling

SLIK KAN DITT VIT-TEAM SE UT

Et VIT-team er en skreddersydd gruppe av regnskaps-, økonomi- og HR eksperter satt sammen for å dekke ditt behov, enten gjennom løpende oppdrag, periodiske oppgaver eller prosjekter. Slik får du full tilgang på ditt eget, fleksible økonomiteam, styrt etter ditt behov.

DETTE ER ROLLENE:
Økonomisjefen / CFO leder økonomifunksjonen og ivaretar forretningsutvikling, strategiprosesser og økonomiske perspektiver.
Controlleren fokuserer på virksomhetsstyring, analyse og måling av nøkkeltall.
Analytikerne i Business Intelligence-teamet leverer faktabasert styringsinformasjon i skreddersydde dashboards slik at ledere på alle nivåer får bedre beslutningsgrunnlag.
Økonomirådgiveren hjelper til ved feks generasjonsskifte, salg, fusjon, risikoanalyse, verdivurdering eller andre typer mergers & acquisitions.
Regnskapsrådgivere og lønnsmedarbeidere sørger for produksjon og riktig grunnlag av regnskapsdata.
HR-rådgiveren bistår med utvikling, implementering og sikring av gode HR-prosesser og rutiner. Rådgiveren vil også være sparringspartner for ledelsen rundt strategi, videreutvikling og beslutninger rundt rekruttering og personalspørsmål.

tjenestene de trenger. Leveransen kan selvsagt skaleres opp og ned etter behov, og til en fast avtalt pris, sier Noreng.

Skreddersydde rapporter

– I tillegg til å levere tradisjonelt regnskap, analyserer vi tallene og gir innspill til endringer for å øke lønnsomheten. Dette gir god merverdi for kundene våre. Ved hjelp av ny teknologi og big data kan vi presentere oppdaterte måledata i skreddersydde dashboards. I et skybasert grensesnitt får kunden «live» rapporter og kan drille seg ned på detaljnivå. Dette gir perfekt informasjon av bedriftens status i nåtid og er helt vesentlig for å styre virksomheten i forhold til ønsket lønnsomhet og vekst, påpeker Stein-Ragnar Noreng.

Skaper arbeidsplasser

Tilbudet TheVIT har tatt fram er sterkt etterspurt i markedet, og skiller seg klart ut fra tradisjonelle tjenester fra regnskaps- og vikarbyråer. Både eksisterende og nye kunder er positive til det utvidede tjenestespekteret. Selskapet rekrutterer derfor løpende inn ny kompetanse som svarer til kravene i tilbudet, og fortsetter å styrke staben med alt fra regnskapsførere, rådgivere, teknologi-eksperter, HR-ressurser og økonomisjefer.

– Vår plan er å ansette 30-40 nye regnskapsressurser innen utgangen av året for å dekke opp etterspørselen, avslutter Noreng.

DETTE ER TheVIT

TheVIT AS er datterselskap av det børsnoterte finanshuset SpareBank 1 Østlandet og har over 200 ansatte. Selskapet har kontorer i Hamar, Oslo, Lillestrøm, Fredrikstad, Kongsvinger, Gardermoen, Ringeby, Lillehammer, Moelv, Tynset og Elverum.

IDRETT OG KULTUR GIR ENERGI

Alt henger sammen. Eidsiva er stolt sponsor av over 200 lag og foreninger innen idrett og kultur i hele Innlandet. Verdien Eidsiva tjener på å produsere fornybar energi føres tilbake til lokalsamfunnet ditt, og satsing på barn og unge er viktigst.

Les mer om Eidsivas satsing på idrett og kultur på www.eidsiva.no/sponsing

Følg oss på Facebook: facebook.com/Eidsiva

Eidsiva

NB
NAPP UT
BILAG MED
OVERSIKT OVER
NÆRINGS-
TOMTER

SLIK RUSTER DE REGIONEN FOR NÆRINGSVEKST

Sammen forbereder Hamar, Stange og Løten seg for regional næringsvekst, og de tre kommunene har mange attraktive områder under utvikling.

Mens mange byer og bygder i Norge opplever fraflytting og mangel på arbeidsplasser, blomstrer Hamarregionen som aldri før, og regionen tiltrekker seg nye innflyttere og næringsutviklere hvert år. – Hamarregionen har en vekst over landsgjennomsnittet. Vi i Stange, Løten og Hamar samarbeider tett for å kunne tilby gode arealer, slik at næringslivet fortsetter å vokse, sier Berte Solleder Helgestad. Hun er næringskontakt i Løten, og forretningsutvikler i Hamarregionen Utvikling.

– Næringsaktørene er ikke opptatt av kommunegrenser, de er opptatt av hva de kan få til i regionen og at de blir møtt på en god måte. Dette sikrer vi ved at vi som har ansvaret for næringen i Hamar, Løten og Stange møtes hyppig, slik at vi vet hva som skjer hos hverandre, og kan gi et samlet tilbud til næringslivet, sier Helgestad.

MIDT I SMØRØYET

De tre kommunene tilbyr interesserte aktører et bredt spekter av tomter og arealer for utbygging, i en region de mener kan tilby det aller meste.

– Nesten uansett hva bedriftene er ute etter, finner de det i vår region. Hver kommune jobber med sine arealer og sentrumsområder, nettopp for at dette tilbudet skal bli enda bedre, sier Svein Frydenlund, nærings-sjef i Hamar, og legger til at han opplever en stor merverdi av å jobbe tett sammen med de andre kommunene.

– Vi har et felles næringsutviklingsselskap, som blant annet skal fokusere på nærings- og reiselivsutvikling og profilering, samtidig som hver kommune har en nærings-sjef som sørger for at det politiske mandatet til kommunen blir gjennomført. Vi tar utgangspunkt i hva som er særegent for hvert område, og spiller gjerne på ulikhetene våre.

Fra venstre, Svein Frydenlund, nærings-sjef for Hamar kommune, Erik Habberstad, nærings-sjef for Stange kommune og Berte Solleder Helgestad, næringskontakt for Løten Kommune.

På den måten blir vi robuste og attraktive, sier Erik Habberstad, nærings-sjef i Stange.

EN TIME TIL OSLO

Et av regionens største fortrinn, er ifølge de tre nærings-sjefene infrastrukturen, som har blitt og stadig blir utbedret, både når det gjelder vei og bane. Hamarregionen er et knutepunkt for mye av logistikken nord/sør (Oslo - nordover) og øst-vest (Stockholm - Bergen).

Når den planlagte InterCity-strekningen mellom Oslo og Hamar står ferdig i 2026, reduseres reisetiden til Gardermoen og Oslo ytterligere, til henholdsvis 35 og 55 minutter.

– Det er ikke nødvendigvis slik at alle nye arbeidstakere må flytte hit. Med fine veier og en godt utbygd togstrekning, kan du fint bo i Oslo og jobber her. Det å pendle hit fra Oslo nord er for mange faktisk enklere enn å pendle til en jobb i Oslo sentrum, sier Erik Habberstad.

ATTRAKTIVE SENTRUM

De store næringsarealene som nå utvikles i regionen har alle nærhet til hovedvei, og enkelte av dem legger også opp til at flere aktører kan samles for å utnytte felles ressurser. I tillegg jobber nærings-sjefene for at sentrum i de tre kommunene skal være attraktive for både eksisterende og nye innbyggere.

99 Hamarregionen har en vekst over landsgjennomsnittet.

– Hvis en bedrift skal synes det er attraktivt å flytte hit, må infrastrukturen være på plass. Derfor er det viktig at vi utvikler totaliteten og gjør dette til trivelige steder å både jobbe og bo, sier Berte Solleder Helgestad. Mens Løten og Stange utvikler nye næringsseidommer, klargjøres det i Hamar for flere kompetansearbeidsplasser. – Vi er en kompetanseregion, med Høgskolen i Innlandet som en stor utdanningsaktør, så de potensielle arbeidstakerne er mange. Sammen tilbyr vi alt fra de urbane arealene egnet for kompetansearbeidsplasser, til store næringsarealer med direkte tilgang til jernbane eller vei. Det er behovet til den enkelte bedrift som er avgjørende for hvilket område vi anbefaler dem å etablere seg i, sier Svein Frydenlund.

ENGLISH SUMMARY

PREPARES THE REGION FOR BUSINESS AND INDUSTRY DEVELOPMENTS

Inland Norway attracts new people every year. The municipalities of Hamar, Stange, and Løten are thus preparing for an increase in commercial activity in the region. The region offers everything from urban spaces, suitable as high-skill workplaces, to vast industrial areas with direct access to railway or road.

NÆRINGSOMRÅDER I HAMAR, STANGE OG LØTEN

HAMAR KOMMUNE

For mer informasjon om arealer i Hamar:
Svein Frydenlund · svein.frydenlund@hamar.kommune.no · Tlf. 901 06 112

HAMAR NÆRINGSPARK TREHØRNINGEN
Hamars største næringspark, rett nord for Hamar og svært nær E6, stor bredde i aktørbildet. Utvidelse med nye 380 dekar mot nord-øst godkjent i ny kommuneplan.

HAMAR NÆRINGSPARK NORD
Ligger vis-a-vis Trehørningen og god nærhet til E6. Her ligger 315 dekar ferdig regulert og arealer ledig for salg eller lokaler til leie.

HEGGVIN
Når RV25/RV3 ved kommunegrensen Hamar/Løten er ca. 520 dekar i ferd med å bli regulert til næring

MARTODDEN
Omformingsområde med fokus på service og økt boligbygging.

MIDTSTRANDA
Næringsområdet ligger ved Innlandets mest trafikkerte kryss (E6/RV25) og innfartsporten til Hamar. Regulert til plasskrevende varer. Ledig kapasitet gjennom fortetting.

ESPERN/JERNBANEOMRÅDET HAMAR SENTRUM
Stort omformingsområde, fra industri/næring til bolig og næring.

ANNET
Hamar sentrum og andre mindre næringsområder har mulighet for in-fill prosjekter og fortetting i samarbeid med eksisterende aktører.

LØTEN KOMMUNE

For mer informasjon om arealer i Løten:
Berte Sollerud Helgestad
berte@hamarregionen.net · tlf. 995 12 512

ELVEBAKKEN
I Løten sentrum er Elvebakken næringsområde utbygd med tjenesteytende næringer samt noe produksjon.

ÅNESTAD
Næringstomter med direkte tilgang fra rv3 med ferdig opparbeidet firefelts veg og toplanskryss som står ferdig høsten 2020. Deler av området er ferdig regulerte og opparbeidede tomter med veg, vann/avløp og strøm til tomtegrensene. Øvrige arealer er i prosess for regulering.

STANGE KOMMUNE

For mer informasjon om arealer i Stange:
Erik Habberstad · erik.habberstad@stange.kommune.no · Tlf. 415 18 697

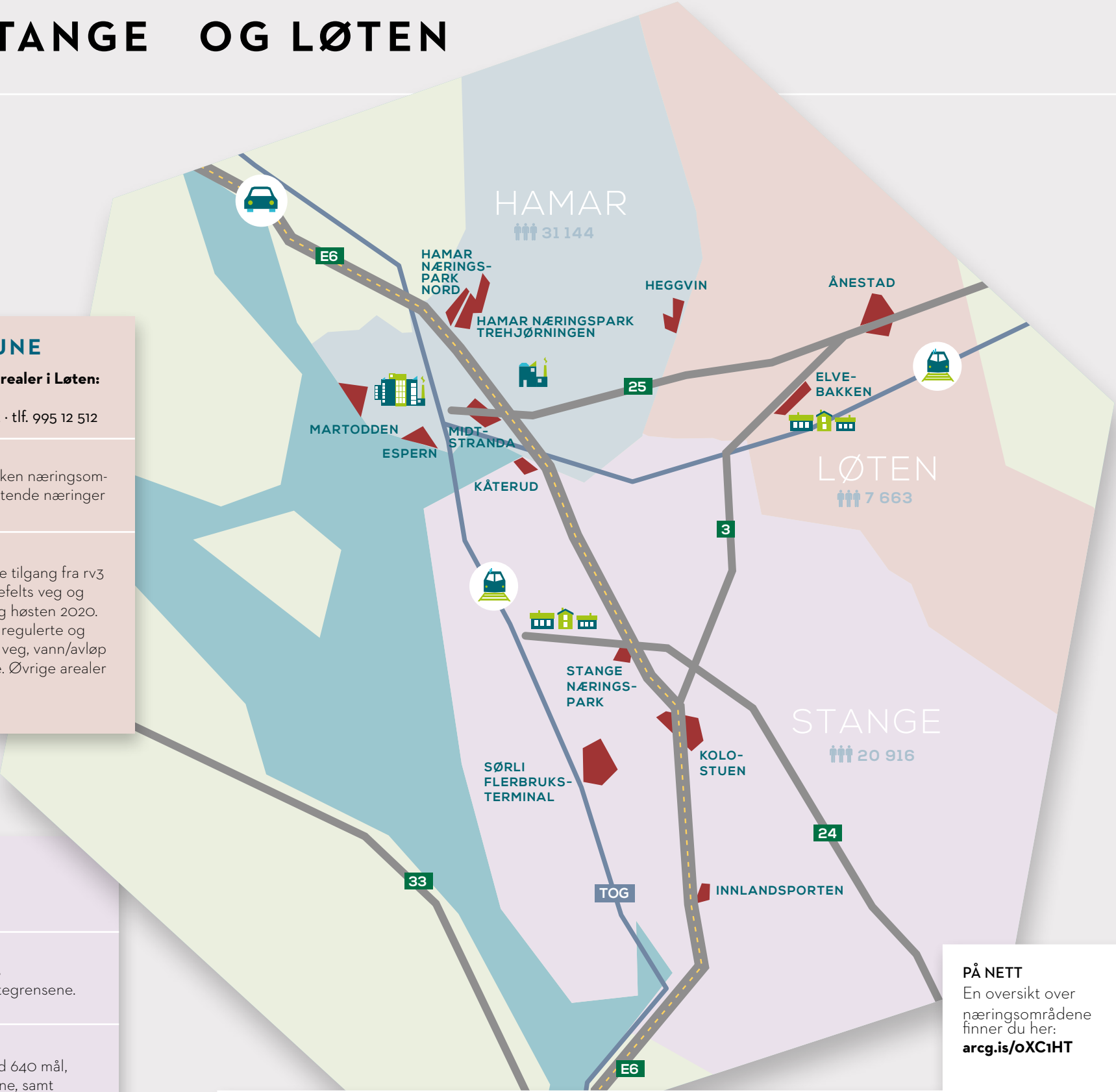
STANGE NÆRINGSPARK
Ferdige regulerte kommunale tomter med svært god eksponering mot E6. Ny firefelts motorveg står ferdig høsten 2019. Opparbeidet med veg, vann/avløp og strøm til tomtegrensene. Egner seg for proffhandel og lett industri. 6 av 15 tomter er solgt.

SØRLI FLERBRUKSTERMINAL
Deler av området er regulert til industriformål. Videre er det planlagt en utvidelse med 640 mål, parallelt med utbyggingen av dobbeltspor. Egner seg for bedrifter knyttet mot jernbane, samt industri. God vegforbindelse til E6.

KOLOSTUEN
Tomteområde på ca 1000 mål under vurdering. Området egner seg for lett industri og logistikk-bedrifter. Ligger strategisk godt plassert rett sør for krysset E6/RV3 ved Kolomoen. God eksponering mot E6.

INNLANDSPORTEN
Ferdig regulert næringsområde. Egner seg for detaljhandel, spesielt rettet mot turisme/hytte.

KÅTERUD
Område under regulering. Svært god eksponering mot E6 og i umiddelbar nærhet til Hamar.

PÅ NETT
En oversikt over næringsområdene finner du her:
arcg.is/oXC1HT

REISETIDER	BIL	TOG	INTERCITY (2026)
Hamar – Oslo	1 t 16 min	1 t 19 min	60 min
Hamar – Gardermoen	51 min	53 min	35 min
Løten – Oslo	1 t 20 min	1 t 54 min	
Løten – Gardermoen	55 min	1 t 29 min	
Stange – Oslo	1 t 10 min		54 min
Stange – Gardermoen	45 min		29 min

VEKST
Regionen har vekst over landsgjennomsnittet og har hatt en økning på i alt 914 arbeidsplasser fra 2017 til 2018.

MJØSBYEN
Regionen er en del av Mjøsbymen, et samarbeid mellom 10 kommuner og en utvidet bo- og arbeidsregion på i overkant av 200 000 innbyggere. I 45 minutters kjøreomkrets fra området når man 200.000 potensielle arbeidstakere.

SAMMEN OM Å BOOSTE INNOVASJON!

EGGS Design og PARK gründer- og næringshus på Hamar slår kreftene sammen og blir samarbeidspartnere.

EGGS er et av landets ledende selskap innen design og innovasjon. Med midler fra Sparebankstiftelsen Hedmark skal samarbeidet lære bort design-tenkning til bedrifter i hele Hamarregionen.

– Design-tenkning er brukt i innovasjonsprosesser over hele verden. Vi ønsker å øke kompetansen og forståelsen hos samarbeidspartnere og bedrifter i vår region, sier Berte Helgestad, forretningsutvikler i PARK.

PARK åpnet dørene i mai 2018, og nå er

Opplæring i design-tenkning skal bidra til å øke innovasjonsevne og er en del av vår strategi for innovasjon og nyskaping. Nikolaj Bebe, kursansvarlig fra EGGS Design, sier at innovasjon både er et tankesett og konkret arbeidsmåte - noe som deltakerne skal lære og utøve i praksis:

– Mange tenker på form og farge når de hører ordet design. Men design-tenkning er en arbeidsmetodikk, hvor man strukturert jobber med usikkerheten

Vi ønsker at dette skal være høydepunktet for digital kultur i Norge.

6000 m² fylt av bedrifter/oppstarts-selskap, fra VR og AR (virtuell og utvidet virkelighet) til spillutvikling, VR-skole, Høgskolen i Innlandet og et dedikert motion capture studio. Eli Bryhni er daglig leder og er godt fornøyd med veksten:

– Vi har høy sysselsettingsvekst, godt samarbeid og mange spennende gründere. Det er viktig at PARK er mer enn en møteplass; vi støtter aktivt opp under vekst og innovasjon i regionen.

som ligger i innovasjonsprosesser. Det har et helt konkret sett med metoder som alle kan bruke til å tenke nytt, og som gjør at man kan realisere ting man tidligere bare har drømt om. Men – presiserer han – innovasjon kommer ikke gratis, det krever øvelse og dedikasjon fra både medarbeidere og ledelse. Gjennom over 15 års fartstid innen psykologi, innovasjon og design, har han brukt metoden på nær sagt alle slags utfordringer; fra byutvikling og arkitektur

til transport og finans. Mange av prosjektene har endt opp i nye produkter og tjenester, og ikke minst nye måter for organisasjonen å tenke på.

Arbeidet starter med kurs for veiledere i næringsapparat og klyngene, før vi arrangerer en åpen workshop for bedrifter i regionen. Her vil de få en smakebit og informasjon om hvordan små og mellomstore bedrifter kan søke om å få delta på en designtenkningsprosess, der de løfter egne utfordringer over en periode med profesjonelle veiledere.

ENGLISH SUMMARY

TOGETHER IN BOOSTING INNOVATION

One of Norway's leading companies within design and innovation, EGGS Design, has entered a partnership with PARK startup- and business center. The goal is to increase the innovative abilities for small and medium-sized businesses in the region, through training and real life cases using design thinking processes.

JAKTER TEK-KOMPETANSE PÅ THE GATHERING

I påsken hvert år fylles Vikingskipet med 6000 unge og voksne når datatreffet The Gathering går av stabelen i Hamar.

Teknologifestivalen er blant verdens største i sitt slag, og har blitt en unik arena for bedrifter på leting etter teknologikompetanse.

– Den følelsen, når du som femtenåring reiser med vennegjengen til The Gathering for første gang, og skal overnatte, spille de spillene du vil og møte andre som er interessert i det samme som deg, den er helt fantastisk, sier Simon Eriksen Valvik, kommunikasjonsansvarlig i The Gathering, som i år arrangeres for 28. gang.

Vi ønsker at dette skal være høydepunktet for digital kultur i Norge.

Datatreffet ble for første gang arrangert i 1992, som et smalt arrangement for de spesielt interesserte. I dag er The Gathering Norges største teknologifestival, med flere tusen besøkende fordelt over fem dager i påsken.

– Det er ikke bare Hamar Olympiske Anlegg som ønsker oss tilbake til Vikingskipet hvert år, men også Hamar som by og region. Både lokalsamfunnet og bedriftene her er ivrige og kreative, og det gjør at både vi og deltagerne føler oss veldig hjemme når vi kommer. Vi pleier å si at vi samles på påskehytta vår. Vi er en stor familie som møtes og feirer påske på vår måte, og det har Hamar og næringslivet rundt blitt en del av, sier Valvik.

UNIK ARENA FOR REKRUTTERING

Gjennomsnittsalderen til deltakerne på The Gathering ligger i dag på rundt 20

år, men Simon Eriksen Valvik skulle gjerne sett at den var enda lavere.

– Vi må gjøre en jobb for å treffe de yngre generasjonene. Teknologien i dag skifter så utrolig fort, og kommunikasjonsformene de unge bruker blir raskt utdatert, så de er svært krevende å nå, sier Valvik.

Han tror denne utfordringen deles av mange i næringslivet, og at det er derfor flere bedrifter ønsker å være tilstede på The Gathering.

– De møter målgruppen her i Vikingskipet, og arrangerer konkurranser og ulike problemløsninger for å komme tett på deltagerne. Både for å få verdifull informasjon om denne aldersgruppen, som tross alt er godt representert på The Gathering, men også for å vise seg fram, og rekruttere unge teknologiinteresserte arbeidssøkere, sier Valvik, og viser til at både Forsvaret, Santander, nLogic og andre store og små aktører har funnet ansatte til sine bedrifter på The Gathering de siste årene.

– Vi ønsker at dette skal være høydepunktet for digital kultur i Norge, og har gjerne med samarbeidspartnere som deler vår kjærlighet for datakultur og ungdom. Vi har også sett talent-speidere på The Gathering, som har følere ute og følger med på hvem som utmerker seg i ulike konkurranser. Men det aller viktigste for oss er at alle deltagerne koser seg. Dette er et kreativt fristed der alle innenfor den digitale kulturen kan møtes og slappe av, sier Simon Eriksen Valvik.

Simon Eriksen Valvik: Kommunikasjonsansvarlig i The Gathering.

ENGLISH SUMMARY

HUNTING TECH SKILLS AT THE GATHERING

very year during Easter, the Viking Ship Arena in Hamar hosts 6000 youngsters and adults attending the computer party "The Gathering". This tech festival is one of the world's largest of its kind, and has become a unique arena for companies looking for technology expertise.

Bylab Hamar:

RIGGER FOR VEKST

Hamar vokser, og for å holde tritt med befolkningsveksten må det hvert år bygges 300 nye boenheter i byen. Byutvikler Guro Vestvik ønsker et stort engasjement rundt byplanleggingen, og inviterer hamarsingene til Bylab for diskusjon og debatt.

FOTO: ØYVIND ANTONSEN TEKST: TANJA HAUGE REINE

DESIGN: Snurrestoler utviklet av det italienske designbyrået Magis Design.

– Vi jobber med å utvide Hamar på en god måte, og da trenger vi engasjerte innbyggere, sier byutvikler Guro Vestvik.

I juni 2018 klippet hun snorene for Bylab, Hamars nye samlingssted for byutvikling. Lokalet ligger midt i sentrum, og er en møteplass for samhandling, formidling av planer og synliggjøring av prosjekter og prosesser.

– Bylab er en nøytral arena for å fremme samarbeid på tvers av fag og ulike grupper. Her belyser vi aktuelle saker og inviterer til dialog. Forrige uke hadde vi fullt hus her med sykkelmøte én dag, og folkemøte om den nye sentrumsplanen en annen.

EN ÅPEN ARENA

– Det er ikke så lett å være innbygger og

mene noe om byutvikling. Det er mange som ikke kjenner til den påvirkningskraften og

99 Vi er opptatt av design, og ikke minst god arkitektur i byplanleggingen.

muligheten til medvirkning du har som innbygger. Ved å være synlige, med store vindusflater ut mot gata, åpenhet og spennende arrangementer, er Bylab i ferd med å øke engasjementet rundt byplanlegging og sentrumsutvikling, sier byutvikleren. I løpet av de tre første åpningsmånedene fikk Bylab inn mer enn 700 kommentarer fra

byens innbyggere på hva de liker, savner og ønsker seg i Hamar sentrum.

– Alle planer som er ute på høring legger vi ut fysisk her, og vi arrangerer åpne høringer hvor folk kan få svar på det de lurer på. Vi har også et prosjekt som vi kaller Byprat, der vi inviterer befolkningen til å komme på uformelle treff for å snakke med oss om hva som helst innen byutvikling, forteller Vestvik.

DESIGN OG ARKITEKTUR

Det åpne lokalet til Bylab Hamar er møblert med nye og vintage designmøbler som står i stil med husets arkitektur, laget av norske designere.

– Vi er opptatt av design, og ikke minst god arkitektur i byplanleggingen. Vi har en

kvartalsstruktur som skal ivaretas, samtidig som vi skal skape et attraktivt bysentrum som fremmer trivsel, sier Guro Vestvik. Hun trekker frem at kommunen i fjor installerte gatebelysning fra Louis Poulsen i alle sentrumsgater, og plasserte snurrestoler utviklet av det italienske designbyrået Magis Design, på to av byens torg. – Målet er å skape hyggelige byrom. Stolene har fått en internasjonal designpris i New York, og står nå både på Times Square og her i Hamar, og det er jo litt moro.

NYE ANKERHAGEN

I 2018 utlyste Hamar kommune, i samarbeid med Norske arkitekters landsforbund (NAL), en plan- og designkonkurranse for å utvikle

et boligfelt på området ved Ankerhagen, like utenfor Hamar sentrum. Kommunen ønsker å gjøre Ankerhagen til et attraktivt sted å bo, med opptil to hundre boenheter, og oppfordret derfor arkitektene til å tenke nytt når det gjelder både arkitektur og typologi. Alle de innsendte bidragene ble vist frem på store tavler på Bylab, lett tilgjengelig for byens innbyggere.

– Engasjementet har vært veldig stort. Vi fikk inn hele 44 forslag fra inn- og utland, og Bylab har fungert ypperlig for å få vist frem alle de ulike ideene, forteller Vestvik.

JURYEN: Fra venstre: Einar Busterud, ordfører i Hamar, Reidar Aas, eiendomsutvikler i Hamar kommune, Einar Amli Karlsen, juryens leder, Guro Vestvik, Byutvikler.

ENGLISH SUMMARY

CITYLAB PROMOTING URBAN PLANNING ENGAGEMENT

Hamar is growing and requires 300 new living units to be built annually to keep up with the increasing population. In collaboration with the municipality of Hamar, urban planner Guro Vestvik would like to get local inhabitants involved in the planning process by visiting Bylab for discussion and debate.

NYE ANKERHAGEN: DANSK ARKITEKTKONTOR VANT PLANKONKURRANSE OM ANKERHAGEN

– Vinnerprosjektet har en veldig spennende overordnet idé, sier ordfører Einar Busterud om forslaget til det danske arkitektkontoret Urban Power.

I Hamar dukket det opp en sjelden mulighet da byens gamle yrkesskole ble flyttet, og 20 000 m² ble frigjort bare en kilometer fra sentrum. Kommunen kjøpte tomten, og i 2018 utlyste de, i samarbeid med Norske arkitekters landsforbund, en plan- og designkonkurranse for å utvikle et boligfelt på området som blir kalt Ankerhagen. Bidragsyterne ble oppfordret til å tenke nytt både når det gjaldt arkitektur og typologi, og å gjøre Ankerhagen til et attraktivt sted å bo, med minimum to hundre nye boenheter. – Engasjementet har vært veldig stort. Vi fikk inn hele 44 forslag fra inn- og utland, og Bylab har fungert ypperlig for å få vist frem alle de ulike ideene, forteller Guro Vestvik, byutvikler i Hamar.

VINNER: URBAN POWER

Vinneren av idékonkurransen ble kåret i mars, av en jury ledet av Norske arkitekters landsforbund.

– Konkurransen la vekt på hensynet til omkringliggende bebyggelse og naturområdene rundt, samtidig som vi ønsket fortetting og urbane boformer, sier ordfører Einar Busterud, som satt i juryen som representant for Hamar kommune. Juryen premierte også fem andre forslag i konkurransen, der trafikk-løsninger, tilknytning til Anker-skogen og lokale veksthus er ideer de ønsker å ta med videre.

BÆREKRAFTIG LØSNING

– Ankerhagen skal fremme en bærekraftig livsstil, sier ordføreren, som ønsker at Ankerhagen blir et nullutslippsområde

som møter Hamars mål om å redusere klimautslippene med 40 prosent innen 2030

– Vi så etter innovative og miljøsmarte løsninger, som legger til rette for økt sykkelbruk og redusert biltrafikk. I tillegg får vi fine fellesløsninger og gode

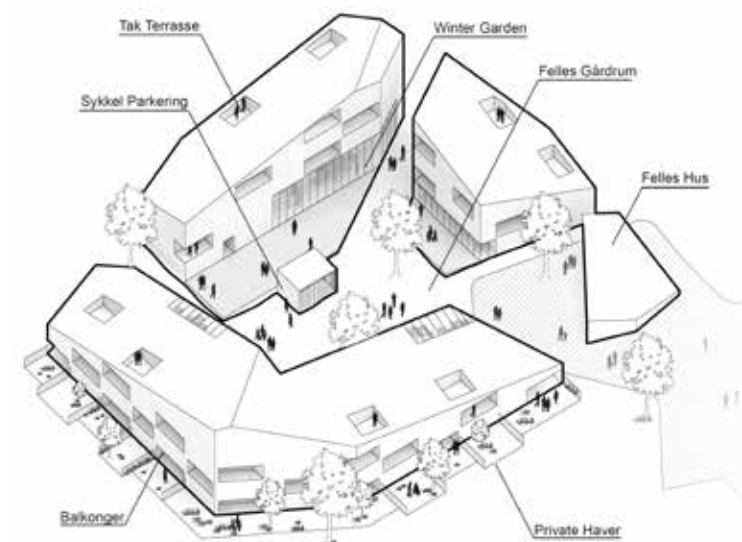
99 Danske arkitekter er flinke på bokkvaliteter pakket inn i et moderne formspråk.

uterom, som har vært en viktig premis, sier Busterud.

Juryen berømmer Urban Power for å løse utfordringene med høy grad av nytenkning.

Gode uterom: Hvert kvartal får eget tun med felles-funksjoner mot et gjennomgående grøntområde.

– Danske arkitekter er flinke på bokkvaliteter pakket inn i et moderne formspråk, og med innovative miljøløsninger. Det preger dette prosjektet også, og Ankerhagen blir et viktig bidrag for å oppfylle Hamars visjon om å være Innlandets urbane hjerte, sier Einar Busterud.

ENGLISH SUMMARY

DANISH ARCHITECTS WON ANKERHAGEN COMPETITION

In 2018, the municipality of Hamar, in collaboration with the National Association of Norwegian Architects, launched an urban planning and design competition for the development of Ankerhagen residential area, just outside Hamar town centre. The winner was announced in March, and the jury's favourite was the proposal from Danish architects, Urban Power.

Hamar – et sentrum for teknologi, kreativitet, utdanning og handel

Hamar satser stort på byutvikling, boligbygging og næringsetablering, og ny firefelts E6 gir kort reisevei fra Oslo og Gardermoen.

- Hamar leder an i Norge både på befolknings- og næringsvekst, forteller næringsjef Svein Frydenlund. Veksten er spesielt stor innen IKT og kommunikasjon, og Frydenlund trekker frem det høye utdanningsnivået i Hamar: - Med en arbeidsstyrke der 40 prosent har høyere utdanning, er Hamar på nivå med universitetsbyene Trondheim, Bergen og Stavanger.

Gründervirksomhet

Nylig åpnet Park gründer- og næringshus; 6.000 m² yngleplass for teknologi og innovasjon. Park er arbeidssted og møteplass for gründere, studenter og etablerte bedrifter fra hele Hamarregionen, og allerede er et trettitalls bedrifter tilknyttet huset.

Bylab

Bylab Hamar er en annen nyetablering i Hamar. - Bylab setter dialog og medvirkning i fokus, forteller Guro Vestvik. Hun er byutvikler i Hamar kommune. - I Bylab har vi utstillinger og informasjon om utviklingsprosjekter i Hamar, og vi holder møter og arrangementer om alle aspekter av byutvikling. Allerede etter 9 måneders drift har Bylab blitt en populær arena både for innbyggere og fagmiljøer innen byutvikling. Over 50 godt besøkte arrangementer på noen måneder forteller at folk virkelig engasjerer seg i alt som skjer i Hamar.

Ta kontakt

Både Park og Bylab holder åpent på dagtid, og vi ønsker velkommen til å bruke oss som inspirerende arbeidsplass eller en arena for nettverk og møter.

Park gründer- og næringshus

Berte Helgestad, *forretningsutvikler*
post@hamarregionen.net
+47 468 88 000
www.parkhamar.no

Bylab Hamar

Guro Vestvik, *byutvikler*
guro.vestvik@hamar.kommune.no
+47 915 65 025
www.bylabhamar.no

Marit Berg Strandvik, instituttleder for spillutdanning ved Høgskolen Innlandet (INN).

PÅ TIDE Å TRE INN I EN VIRTUELL VERDEN

Den virtuelle virkeligheten kommer over oss i en rasende fart og blir en del av hverdagen. – Vi må bli med på utviklingen, sier Marit Berg Strandvik. Utviklingen kan hun hjelpe deg med.

Virtual Reality (VR) og Augmented Reality (AR) vil være en del av hverdagen vår innen 2022.

Det mener Marit Berg Strandvik, instituttleder for spillutdanning ved Høgskolen Innlandet (INN).

– Næringslivet og bedrifter bør kaste seg på ballen nå sier hun.

Nettopp dette kan fagmiljøet på INN hjelpe deg med.

Allerede i dag får studenter på Add-On Programme in Augmented and Virtual Reality-opppdrag fra bedrifter og næringsliv. Studiet er for personer som allerede har en bachelor innenfor relevante områder som 3D-modellering, programmering, spillutvikling, realfagsutdanninger og web- og grensesnitt utdanninger.

Et ekte scenario i en uekte verden

Så, hva er det egentlig INN tilbyr?

Nytenkende og nyskapende teknologier og løsninger, rett og slett. Løsninger for interaktiv lærdom. Ved bruk av AR/VR utvikler de virtuelle løsninger til bruk i arbeids-

livet. Helt tilpasset det bedriftene trenger og ønsker.

Et eksempel er praksissimulatorer med kunstig intelligens. Her kan det skapes kurs og tester. Det kan brukes til forebygging, opplæring og trening gjennom realistiske scenarier og faktisk opplevd tilstedeværelse.

Lærerstuderenter kan gå inn i den virtuelle verdenen og øve på vanskelige samtaler. Helsearbeidere kan trene på arbeid med traumer. Ledere kan øve på lederskap.

Det er som om det hele skjer på ekte. Den kunstige intelligensen reagerer, svarer og skaper reaksjoner. Dette tilpasses til brukeren og det blir et "virkelig scenario".

– Det handler om å få full fokus på oppgavene som skal løses i den simulerte verdenen og kjenne igjen situasjonene i den virkelige verden. På den måten er det effektiv læring for dem som bruker dette, sier Berg Strandvik.

Hun trekker fram at trauste tekster som må leses, kan gjøres spennende gjennom gamification. Opplæring i systemer og prosesser kan gjøres i en simulert verden

fra hvor som helst før en går ut i felten.

– Ikke alle som tar kontakt med oss vet hva de trenger eller ønsker, men det trenger de heller ikke. Vi hjelper dem med ideer og forslag, tilpasset bedriften og målet.

Fra spill til smarte løsninger

Kompetansen til studentene er høy. I fjor vant en studentgruppe fra Spillskolen The Game Awards 2018 i kategorien Beste Studentspill. Vinnerospillet heter Combat2018.

Med spillkompetansen og ny teknologi, som bruk av

AR/VR, muliggjør det nye og kreative løsninger for næringslivet og bedrifter.

– Enkelt forklart bruker vi teknikker brukt i dataspill til å gjøre informasjonssystemer, rutineoppgaver og trening morsom, effektiv og intuitiv, forteller instituttlederen.

Kapasitet til gode løsninger

Fagmiljøet på INN er internasjonalt, tverrfaglig og samarbeider med flere nasjonale og internasjonale aktører. Som partner i forretningsklyngen VRINN har INN utvidet samarbeid med flere utviklerbedrifter, i tillegg til det offentlige støtteapparatet. Klyngen fører til større kapasitet, flere samarbeidsprosjekter, mer innovasjon og flere muligheter. Fellesskapet og samarbeid på tvers skaper et helhetlig tilbud direkte mot nærings- og arbeidslivet, enten det er programvareutvikling, teknologiske løsninger, applikasjoner, opplæringsprogrammer eller kurs for ulike målgrupper.

– Brukervennlige og gode læringsarenaer, med gode historiefortellinger. Det blir som gode spill, man har ikke lyst til å logge ut, sier Berg Strandvik.

INN
Høgskolen
i Innlandet

GRÜNDERE: Her er VR-klyngen VRINN, Hamar Gamecollective, som er Norges ledende spillklynge, stort gründermiljø, Mocapog andre aktører og bedrifter.

PARK: SUKSESS FOR PARK I HAMAR

Et år etter åpningen har gründer- og næringslivshuset PARK etablert seg som en viktig arena for næringsutveksling og kompetanse i Innlandet.

FOTO: NN

– Det kuleste er det som skapes på tvers. Vi får til både de formelle og uformelle møteplassene, og har lyktes med en dynamisk klynge, forteller Eli Arnkværn Bryhni, daglig leder i Hamarregionen Utvikling. Ett år etter åpningen av PARK ser hun tilbake på et hektisk, men vellykket år. – Før ettårsdagen snakker vi om hvordan vi skal utvide, og det er jo ganske fantastisk, sier Bryhni.

DELING PÅ TVERS

PARK huser i dag 41 bedrifter, samt Norges eneste VR-studie og showroom innen VR og AE. Hamarregionen Utvikling fungerer som katalysator og fasilitator, og går aktivt inn og kobler ulike aktører sammen for å fremme samarbeid og merverdi. Flere ganger i året arrangerer de blant annet speeddating med aktørene på PARK, der bedriftene får åtte minutter hver til å presentere ideene sine for hverandre. – Etterpå kan de andre stille spørsmål og komme med tilbakemeldinger. Det er et lavterskelarrangement, som mange setter pris på, forteller Eli Arnkværn Bryhni.

INNOVASJON OG TEKNOLOGI

– Vi har posisjonert oss innen teknologi, spesielt innen VR, AR og spill. Det er et område der vi forventer stor vekst, og som vil forandre mange forretningsområder fremover,

sier Berte Sollerud Helgestad, forretningsutvikler i Hamarregionen Utvikling. Hun forteller at tolv av studentene som fullførte VR-studiet i fjor, gikk rett over i fast stilling hos VR-bedriften EON Reality Norway, som også holder til i PARK. – Om fem til ti år tror jeg regionen vår er anerkjent for teknologi for livslang læring. Jeg håper PARK har tre hus her i Hamar, og at vi fortsatt tilbyr aktiviteter, tilbud og kompetanseløft som favner både store og små bedrifter og gründere, sier Helgestad.

VELLYKKET KOMPETANSEUTVEKSLING

– I PARK treffer du både likesinnede og supplerende bedrifter, og det gjør at du kan ha en interaksjon og en utveksling av kompetanse, tanker og ideer, sier Tor Arne Myhre. Han er daglig leder i gründerbedriften Paratum Consulting, som flyttet inn på PARK i juni i fjor. Bedriftens kjernevirksomhet er rådgivning innen virksomhetsstyring, med fokus på risiko, personvern og IT-sikkerhet. Selskapet har enerett i Norden på noen av markedets fremste verktøy for anti-hvitvasking og forvaltning av personvernopplysninger, og er eneste norske forhandler av den prisbelønte sikkerhetsplattformen til Jazz Networks.

– Når man starter en liten virksomhet, så er det mange små ting som må fikses, og da er

”Om fem til ti år tror jeg regionen vår er anerkjent for teknologi for livslang læring.

det veldig nyttig å sitte vegg i vegg med andre foretak. Kanskje kan nabobedriften hjelpe oss med vår hjemmeside, mens vi kan bistå dem med noe annet, sier Myhre. Paratum Consulting, som i dag består av tre ansatte, har vokst med PARK og har fulgt med på at huset har fylt seg opp med små og store aktører. – Vi lærer av de som sitter rundt oss hele tiden. Ikke minst er vi en del av en helhet, med tilgang til møterom, kantine og kaffe-maskin, og det er veldig trivelig,

ENGLISH SUMMARY

SUCCESS FOR PARK IN HAMAR

One year after opening, PARK – a centre for business and entrepreneurship – has established itself as an important arena for sharing business knowledge and expertise in inland Norway. PARK is currently home to 38 businesses as well as Norway's only VR study programme. Further expansion is planned.

... LITT FRA HAMARREGIONEN

Vi har tatt tempen i Gründer- og næringshuset PARK og utfordret noen av leietakerne på hva som, for dem, kjennetegner en god møteplass.

TEKST: HEGE KILDE

ANDREAS FUGLESANG
MOONDROP

1. Hvorfor er dere i PARK?

Moondrop er en del av Hamar Game Collective, et kontorfellesskap av spillutviklingsbedrifter. Vi i HGC har lenge delt kontor, og ser mange styrker ved dette. Det var derfor et naturlig steg å utvide til et fellesskap med andre teknologibedrifter.

2. Hva jobber dere med og hva er deres mål?

I Moondrop jobber vi med å lage underholdningsspill til forbrukere. Målet er å kunne utvikle spill som vi selv ønsker å se på markedet og samtidig bidra til spillkulturen med originale tanker og uttrykk.

3. Hva kjennetegner en god møteplass for deg?

En grunn til å oppholde seg der. Vi i Norden er ofte litt tilbakeholdne, og kanskje enda oftere i teknologibransjer, så derfor er det viktig med andre elementer på en møteplass som kan trekke personer dit på en annen måte enn kun "det sosiale". Samtaler oppstår naturlig etter hvert som man møtes over tid, men første steg er å få mennesker samlet.

KNUT-EINAR WOLD
MAKING VIEW

1. Hvorfor er dere i PARK?

Making View skal være en sentral aktør i å utvikle teknologi som vil endre måten vi lærer og relaterer til hverandre på. PARK er det åpenbare hjemmet for oss som ønsker å være med å utvikle og være en del av et sterkt teknologi- og innovasjonsmiljø. Ved å være en del av PARK vil vi være en del av et potensielt globalt kraftsentrum for spillteknologi og VR / XR.

2. Hva jobber dere med og hva er deres mål?

Making View arbeider med teknologi som vil endre verden gjennom nye, motiverende og dypere måter å lære og relatere til hverandre på. Making Views mål er å være en global autoritet innen VR/XR-teknologi og å utvikle produkter som demonstrerer og utnytter kraften i VR/XR.

3. Hva kjennetegner en god møteplass for deg?

En god møteplass for meg karakteriseres av åpenhet, dynamikk og et felles ønske om å lære og utvikle seg.

ANN AVRANDEN
TWEED DESIGN

1. Hvorfor er dere i PARK?

Vi i Tweed kom til PARK fordi vi hadde kjempelyst til å være en del av dette miljøet. Vi trives kjempegodt! Positive og fine folk som alle sammen vil noe, og det er praktiske fasiliteter her. Vi samarbeider med flere av de andre bedriftene - noen er kunder, noen er leverandører og noe er rent samarbeid - og vi heier hverandre frem!

2. Hva jobber dere med og hva er deres mål?

I Tweed jobber vi med strategisk design - hovedsakelig for kultursektoren, men også andre aktører som er med og legger grunnlag for kultur. Kort fortalt, så bruker vi design til å realisere potensialet som finnes i bedriften din. Design er ikke bare pynt på toppen av kaka, «design thinking» er en bevisstgjørende prosess og et virkemiddel for å nå mål gjennom å sette kunden din i fokus. I Tweed har vi det siste året utviklet vår egen prosess basert på kjente verktøy, men skreddersydd for å passe til kundene våre i Innlandet. I år har vi ikke satt noe konkret tall-mål, men vi har fokus på å perfektionere metoden vår.

3. Hva kjennetegner en god møteplass for deg?

Vi mener at både det menneskelige og det faglige skaper en god møteplass. Det må være høyt under taket, med trivelige og inspirerende folk - en må by på seg selv og ta ansvar for å bidra til fellesskapet, det må være raushet og vi må ville hverandre vel. Her i PARK snakker vi jo mye om samskaping på tvers - det ønsker vi å bidra til! HrU legger jo veldig godt til rette for oss - med ekte omsorg for at bedriftene her skal ha det bra

LYTT TIL PARK POD:

Teknologi og innovasjon presentert på en folkelig måte på PARK sin podcast.

SAMARBEIDER FOR ØKT MATGLEDE

På Løten Helsetun lager de mat fra bunnen av, og leverer middag til to hundre eldre ved hjelp av frivillighet og matentusiasme.

Det dufter deilig av middag i gangene på Løten Helsetun. Nylaget klubb og duppe, den mest populære retten på menyen, står klar til servering på kjøkkenet.

– Vi lager det meste fra bunnen av, og maten serveres varm rett fra gryta, sier Lise S. Bakke, kjøkkensjef på Løten Helsetun. Her er maten i fokus, og for fem år siden ble sykehjemmet best i Hedmark i konkurransen «Gyldne måltidsøyeblikk», som ble arrangert av Landbruks- og matdepartementet og Forbrukerrådet. – Mat har mye å si for trivselen, og det er mye helse i å samles rundt et godt måltid. Det å få påvirke menyen, og å kjenne matosen når maten lages, øker

matlysten. Jeg tar ofte en runde rundt på huset og prater med de som bor her for å få tilbakemeldinger på hva de ønsker seg, sier Bakke.

ÅPEN KANTINE

Ryktet om kjedelig og ferdiglaget institusjonsmat stemmer ikke her. På Løten Helsetun preger tradisjonsrik og hjemmelaget mat menyen, og når den lokale retten klubb og duppe serveres, er det en merkedag for flere enn de som bor på sykehjemmet. Da står folk gjerne i kø i kantina, som er åpen for alle hver dag året rundt.

– Kantina er i utgangpunktet tenkt som en kantine for de som bor eller jobber her, men vi ser også de som bor i

nærområdet setter pris på et sted å møtes og spise et godt måltid. Her er alle velkomne til å kjøpe frokost, lunsj eller middag, eller bare ta en kopp kaffe. Vi har blant annet ti pensjonerte karer som møtes her til frokost hver dag. De sitter og leser avisa og diskuterer, og enkelte av dem kommer tilbake og spiser middag senere på dagen, forteller Lise S. Bakke.

FRIVILLIGHET

I tillegg til de 76 beboerne som bor fast på sykehjemmet, leverer kjøkkenet på Løten Helsetun også mat til to omsorgsboliger, to dagsentre og omlag hundre hjemmeboende eldre. Det vil si at de hver dag lager middag til rundt to

” Mat har mye å si for trivselen, og det er mye helse i å samles rundt et godt måltid.

hundre personer, og litt ekstra de dagene klubb og duppe står på menyen. For å distribuere middager er de avhengig av en stor frivillig mobilisering, som består av pensjonister som kjører ut varme retter til de eldre i nærmiljøet. – De frivillige gjør en fantastisk jobb, ellers hadde vi ikke fått til denne ordningen her. Helsetunet er et samlingspunkt for dem også, og de kommer gjerne hit og spiser først, før de kjører ut maten sammen, to og to, sier kjøkkensjefen.

FRIHET PÅ KJØKKENET

Sammen med Lise S. Bakke jobber det 17 personer på kjøkkenet på Løten Helsetun, sju av dem kokker med fagbrev, og en kostholdsøkonom.

– Jeg brenner for å ivareta kokkeyrket. De som jobber på kjøkkenet her skal få bruke kunnskapen og kreativiteten sin når de lager mat. Det er ingen som måler akkurat hvor mye smør og fløte du

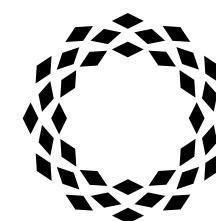
braker, og det er lov å smake seg frem til en god saus, sier kjøkkensjefen, som har hatt mange representanter fra andre institusjoner på besøk, som er nysgjerrige på hvordan Helsetunet drives.

– Jeg er så stolt av den gjengen som jobber her. Et godt arbeidsmiljø gir god mat. Det er sjel i det vi gjør, og alle brenner for samme sak.

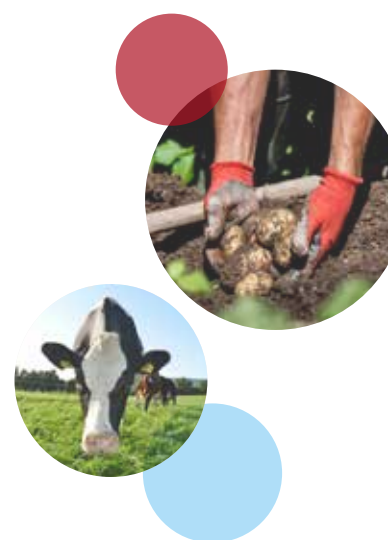
ENGLISH SUMMARY

WORKING TOGETHER FOR BETTER EATING

At Løten Helsetun, there is a passion for good food and enjoyable eating. The kitchen provides meals for two hundred elderly people on a daily basis, and relies on a large team of volunteers to distribute the food.

**NCE HEIDNER
Biocluster**
Norwegian Centres of Expertise

**Næringsklynge for bærekraftig
matproduksjon**

Utviklet i Norge for et globalt marked

heidner.no

Norsk Tipping

SPILLEMIDLENE DER DU BOR

RINGSAKER
13,8 mill

2018 ble et nytt rekordår for Norsk Tipping, med et overskudd på ca 5,5 milliarder kroner. Her er en oversikt over det som havnet på Hedmarken.

Hvert symbol i kartet representerer ett tilskudd.

HAMAR
17,1 mill

LØTEN
1,9 mill

STANGE
17,1 mill

IDRETTSANLEGG

I 2018 gikk 1,4 milliarder kroner fra spillemidlene til å bygge idrettsanlegg.

De fire kommunene på Hedmarken fikk til sammen 33 millioner kroner fordelt på 23 store og små anlegg. Den nye flerbrukshallen på Moelv skole fikk mest, med 9,8 millioner kroner. Ottestadhallen og den nye hallen på Storhamar fikk over 5 millioner kroner hver. Ottestad IL fikk over 4 millioner kroner til sine nye fotballanlegg. I tillegg til de store anleggene, går det midler til mindre anlegg som skytterhus og skytebaner, og nærmiljøanlegg som den nye tuftparken i Løten og skateanlegget på Ådalsbruk skole.

KULTURMIDLER

De ca. 800 millioner kronene fra spillemidlene som er øremerket kultur deles ut gjennom et sant virvar av ordninger. I alt har vi funnet fram til 31 ulike mottakere av kulturmidler på Hedmarken.

Her er noen eksempler:

Festivitetet på Hamar fikk 1,1 million kroner til bl.a. lyd- og lys-utstyr via «Musikkutstyrsordningen». Mange lokale kor fikk penger til å sette opp ulike konserter via ordningen «Aktivitetstilskudd for kor». For eksempel fikk Sirius Gospelkor 10 000 kroner til en konsert i Hamardomen. Tangen skolekorps fikk 30 000 kroner til nye instrumenter via «Instrumentfondet for skolekorps». I Stange fikk en ungdomsgruppe 40 000 kroner fra «Frifond teater» til å sette opp et teaterstykke, mens 20 000 kr fra «Frifond barn og unge» gikk til en lekeplass i Løten. I Ringsaker fikk teateroppsetningene «Harabakk-guten» og «Birkebeinerspelet» henholdsvis 40 000 kr og 75 000 kroner fra ordningen «Historiske Spel».

LOKALE AKTIVITETSMIDLER

Over 350 millioner kroner fra spillemidlene deles ut til idrettslag med et tilbud til barn mellom 6 og 19 år. Hver kommune får et tilskudd ut fra hvor mange innbyggere de har i aldersgruppen. De lokale idrettsrådene fordeler pengene ut til lagene.

På Hedmarken har 119 klubber fått til sammen 6,1 millioner kroner. Suverent største mottaker er Ottestad IL med 582 000 kroner. Store idrettslag får selvsagt mest, men mindre idrettslag får også verdifulle tilskudd i klubbkassa. For eksempel får Atlungstad golf 73 000 kr, Ajer innebandyklubb 92 000 kroner og Neglespretten Wakeboard- og barfotklubb 23 000 kroner. Minste mottaker er Østre Mjøsen Trekkhundklubb med 1000 kr.

GRASROTANDELEN

I tillegg til de ordinære spillemidlene, kommer Grasrotandelen. Denne er ikke markert på kartet. Hamar: 5,1 millioner kroner til 242 foreninger. Løten: 965 000 kroner til 52 foreninger. Ringsaker: 3,8 millioner kroner til 230 foreninger. Stange: 2,5 millioner kroner til 134 foreninger.

Anders S. Bækkedal, 28 år
(trainee i SINTEF Manufacturing)
og Mari Kristine Knudsen, 26 år
(trainee i Gjøvikregionen
Utvikling).

20 ÅR MED TRAINEEPROGRAM

Det begynte som et bedriftssamarbeid, og i dag er Trainee Innlandet et etablert traineeprogram som har vært et springbrett ut i næringslivet for mange arbeidstakere, og et viktig bidrag for å trekke kompetanse til regionen.

FOTO: NN TEKST: NN

– Visjonen vår er å forme Innlandets fremtid med dagens talenter, sier Nina Stokke Tronsrud. Hun er styreleder for Trainee Innlandet, Norges eldste regionale traineeordning. I år er det 20 år siden oppstarten av traineeprogrammet, som begynte som et bedriftssamarbeid i regi av Vikinglauget for å styrke næringslivet i forbindelse med OL på Lillehammer. Etter olympiaden ønsket bedriftene å fortsette samarbeidet, og i 1999 ble Vikinglaugets traineeordning etablert, for å trekke flere nyutdannede til Innlandet.

– De ønsket mer kompetanse til regionen, og å gjøre Innlandet mer attraktivt for jobbsøkere. Traineeprogrammet ble raskt populært, og har gått fra fem til 39 bedrifter. Før dette går i trykken er vi sikkert førti, sier Tronsrud.

250 SØKERE

Traineeekandidatene blir plukket ut basert på hvilke behov bedriftene har fremsatt, og i år fikk mer enn 20 av de 250

søkerne tilbud om traineestilling. Det er dobbelt så mange som i fjor, og Trainee Innlandet er godt fornøyd med økningen.

– Dette har vi jobbet hardt for, og da er det så moro at vi lykkes med å få til så mange traineestillinger, sier styrelederen.

Traineeløpet går over to år, og kandidatene jobber i to til tre bedrifter i løpet av perioden. Omlag 160 kandidater har til nå vært gjennom traineeprogrammet, og ifølge Tronsrud jobber en stor andel av disse fortsatt i regionen.

– Mange av dem sitter i stillinger rundt omkring i små og store selskaper, og noen har fortsatt å jobbe i en av medlemsbedriftene våre. Vi er opptatt av at de skal bli i Innlandet, men om de velger å jobbe et annet sted etterpå, så er de uansett gode ambassadører for regionen, sier Nina Stokke Tronsrud.

KOMPETANSEREGION

Medlemmene til Trainee Innlandet er en blanding av offentlige og private, og store og små bedrifter, fordelt over hele

regionen. Målet om å tiltrekke seg kandidater med høy kompetanse har fungert, og nå har Trainee Innlandet en ambisjon om å vokse ytterligere og løfte Innlandet som en kompetanseregion.

– Vi tar sats med et nytt løft, og øker ambisjonene for ordningen. Vi ønsker oss en enda større betydning for Innlandet, og vil gjerne ha med flere bedrifter.

RETT UT I JOBB

– Erfaringene fra traineeperioden min har hatt alt å si for hva jeg gjør i dag, sier Anita Hanstad Kværnes. Hun var

99 Jeg gikk rett fra å være trainee til å få fast stilling som fagsjef for virksomhetsstyring i banken.

nyutdannet siviløkonom i 2010, og søkte på Trainee Innlandets traineeprogram fordi hun var usikker på hva hun ønsket å jobbe med.

– Jeg hadde lyst til å teste ulike arbeidsplasser og arbeidsoppgaver, og så var

jeg veldig heldig som ble plukket ut til å være med i programmet, sier Kværnes.

I løpet av to år som trainee jobbet Kværnes for Givas i Kongsvinger, Hias IKS og Sparebank1 Østlandet, og hadde ansvaret for alt fra å lage nye nettsider og gjennomføre innkjøpsprosesser, til å utvikle strategi og implementere virksomhetsstyring. I Sparebank1 Østlandet gjennomførte hun et prosjekt som endte opp i en nyopprettet stilling, som hun søkte på da traineetiden var over.

– Jeg gikk rett fra å være trainee til å få fast stilling som fagsjef for virksomhetsstyring i banken. Det er kjempespennende, og ikke noe jeg hadde sett for meg å jobbe med før jeg var trainee, sier Anita Hanstad Kværnes, og legger til at traineetiden var krevende, men lærerik.

ENGLISH SUMMARY

20 YEARS AS TRAINEE PROGRAMME PROVIDER

It all started as a business collaboration project, and today Trainee Innlandet is an established trainee programme that has served as a stepping stone for numerous young employees. The programme is highly instrumental in attracting expertise to the region.

Charlotte Bergli Eriksen, 25 år (trainee i Eidsiva Nett) og Magnus Nordrum Brøste, 27 år (trainee i Eidsiva Marked).

Hilde Kanten Olsen, 26 år
(trainee i Eidsiva Marked)
og Sondre H. Hjelt, 27 år
(trainee i Geno).

Foto: Ole Johan Storsve

IKEA Handelspark

fortsetter næringsutviklingen i Hamarregionen

ALLEREDE ETABLERT I OMRÅDET:

Berthel O Steen, BILTEMA, Bilia, Bohus, Byggmakker, Coop Obs!, IKEA og Møller Bil.

DISSE ER I FERD MED Å ETABLERE SEG:

Møbelringen, KVIK Kjøkken, Schmidt Kjøkken og Volmax, og flere er på vei inn.

I Nydal – langs E6, rett nord for Hamar, ligger IKEA Handelspark. I et område med høy aktivitet og et stort potensial for videre næringsutvikling. Arealet er på 120 000 kvm. Området er regulert for plasskrevende varehandel, profesjonsrettet handel, engroshandel, lager og kontor.

Arealet ligger inntil E6 med god adkomst via ny rundkjøring. På motsatt side av E6 ligger IKEA. IKEA Handelsepark har en langsiktig målsetting om en utbygging av næringsbygg for plasskrevende varehandel på 90 000 kvm.

KONTAKT OLRUDGRUPPEN AS:

Øystein Holtet, Mobil: 901 35 935. E-mail: oystein@olrud.no

Olrudgruppen

SMARTE LØSNINGER MED SOLENERGI

Salget av solcelleanlegg er mangedoblet de siste årene, og strømleverandørene melder om en økende etterspørsel etter solenergi både til privatboliger og næringsbygg.

– Solceller er den energikilden i verden som er på mest fremmarsj, sier Lars Eivind Stagrim Håve, ansvarlig for solteamet hos Eidsiva Energi, Innlandets største energiselskap. Som et av de store energikonsernene i Norge satser de på solcelleanlegg både til private boliger og til næringsbygg. – Veldig mange er nysgjerrige på dette nå, og vi får daglig forespørsler fra folk

som ønsker å produsere sin egen strøm ved hjelp av et solcelleanlegg, sier Håve. Han tror det er flere grunner til at solenergi nå øker i popularitet: – Mange synes det er fint med selvberging, og liker følelsen av å produsere sin egen strøm, og kanskje også sitt eget drivstoff, hvis de har elbil. I tillegg ønsker mange i dag å bidra til en grønnere energiproduksjon, sier Håve. Flere av solcelleentusiastene er også teknologiinteresserte, og installerer solcelleanlegg for å dra nytte av det siste innen teknologi- og energiløsninger.

GODE SOLFORHOLD

Det er lett å tro at et land som Norge, med et kaldt klima store deler av året, er et lite egnet land for solcelleenergi, men ifølge Lars Eivind Stagrim Håve er det nesten tvert om. Solceller fungerer best når det er kaldt, så i Norge produseres det relativt mye solenergi i forhold til mengden sol, nettopp fordi det er kjølig. – I store deler av Norge produserer solcellene like mye energi som et anlegg

i Nord-Tyskland. Her i Innlandet produseres det mer enn ved kysten, der det oftere er overskyet, sier Håve. Eidsiva merker stor nasjonal interesse for solcelleanlegg på næringsbygg, spesielt i landbruket.

– Landbrukseiendommer står for femti prosent av solcelleomsetningen til Eidsiva. Store takflater, effektive solcelle-

” Mange synes det er fint med selvberging, og liker følelsen av å produsere sin egen strøm

paneler og konkurransedyktige priser gjør solenergi til et energismart valg for næringsseiendommer, sier Håve.

GUNSTIG I NÆRINGSBYGG

– Salget av solcelleanlegg har økt med opp mot 70 prosent de siste årene, sier Ove Nordahl, salgsleder for sol og næring i Stange Energi, som har drevet med solenergi siden 2016.

Ove Nordahl Salgsleder for sol og næring i Stange Energi

Han tror fjorårets varme sommer gjorde at mange fikk øynene opp for at solstrålene kan utnyttes til energi.

– Vi har mye sol og strømprisene er dyre, derfor ser folk etter alternative energikilder, sier Nordahl.

Stange Energi satser først og fremst på solcelleanlegg beregnet på næringsbygg, og strømleverandøren har en rammeavtale med Hamar kommune om å levere solcelleanlegg til flere eksisterende og planlagte bygg.

– I næringsbygg er solenergi ekstra gunstig, ettersom energien forbrukes i det tidsrommet sola skinner sterkest. Det har nærmest blitt et businessfortrinn som viser at du gjør noe annet enn

konkurrentene dine. Vi jobber også mye inn mot landbruket. Det er mange store låvetak som ligger gunstig til, og det lønner seg for mange bønder å utnytte solenergien, sier Nordahl.

Levetiden til et solcelleanlegg er opp mot førti år, så selv om nedbetalingstiden er lang, er ikke Ove Nordahl i tvil om at installasjonen vil lønne seg til slutt.

– Det er ikke raske penger, men anleggene krever minimalt med vedlikehold, så på sikt vil du tjene på det. Sola blir jo dessuten ikke borte.

ENGLISH SUMMARY

SMART SOLUTIONS WITH SOLAR ENERGY

The sale of solar panel systems has increased dramatically over the past few years. Electricity suppliers report a rising demand for solar energy for both private homes and commercial properties. Solar panels are particularly beneficial for commercial properties as the energy is consumed when the sun is at its strongest.

Eivind Stagrim Håve Ansvarlig for solteamet hos Eidsiva Energi

**Hamarregionen
Næringsforum**
– en naturlig
møteplass for
næringslivet!

Vi skal fremme utvikling og næringslivets interesser i Hamarregionen.

hamarregionen
NÆRINGSFORUM
vierhrn.no

Foto: Hamarregionen / Frederik Garshol

Tech-folkets nye yndlingsplass

PARK har på kort tid etablert seg som møteplass nummer én for teknologiselskaper. Huset er så populært at det allerede er planer om utvidelser.

Blant aktørene som holder til i husets 6000 m² er to næringsklynger:

Hamar Game Collective: Landets ledende klynge for spillutviklere, hvor 14 bedrifter samarbeider om å utvikle dataspill. www.hamargamecollective.com

VRINN: Næringsklynge med fokus på læring, trening og kunnskapsoverføring med bruk av VR/AR/XR-teknologi og spillifisering. www.vrinn.no.

Vil du være med å utvikle fremtidens smarte løsninger?

www.parkhamar.no

PARK